

I den rigtige retning

Det går bedre med arbejdsmiljøet – både på Center for Handicap på Lolland og generelt på det socialpædagogiske område, viser ny undersøgelse

5/2017

7. APRIL

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Iben Konradi Nielsen, ikn@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk
Malene Dreyer, mad@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Prik, læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på www.socialpaedagogen.dk/arkiv

Adresse

Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
redaktionen@sl.dk
www.socialpaedagogen.dk

Læserbreve og kronikker

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til redaktionen@sl.dk

Annoncer

Sendes til redaktionen@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på www.socialpaedagogen.dk/annoncer

Kommende deadlines

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 6/2017, der udkommer den 28. april, er tirsdag den 18. april kl. 12. For tekstsiderannoncer er deadline til 6/2017 tirsdag den 18. april.

Redaktionen af 5/2017 er afsluttet den 30.3.2017

Abonnement

Abonnementspris 2017:
825,00 kr. inkl. moms (17 numre)
Løssalg: 50,00 kr. + porto

Opplag

44.715 i perioden
1.7.15-30.6.16

Produktion

KLS Pureprint A/S

Forsidefoto

Søren Kjeldgaard

Medlem af:

KOMMENTAR

Nu kan vi også dokumentere, at den rette faglighed har stor betydning i forhold til de belastninger, I som medarbejdere oplever på arbejdspladsen

Arbejdsmiljøet – det går fremad

Af Marie Sonne

Forbunds næstformand

FOTO: RICKY JOHN MOLLOY

Tilbage i november 2014 vedtog Kongressen vores arbejdsmiljøstrategi 'Arbejdsmiljø og faglighed går hånd i hånd'. Strategien blev fulgt op af en handlingsplan, som skulle give liv til vores strategi. Og det gjorde den. Og endda på kort tid – og med positive resultater. Det ved jeg, fordi Socialpædagogerne i februar måned har gennemført en arbejdsmiljøundersøgelse blandt en repræsentativ del af jer medlemmer. Det er med en vis stolthed i pennen, at jeg nu kan konstatere, at det arbejdsmiljøfokus – og alle de aktiviteter, som er løbet i gang siden kongressen i 2014 – nu allerede har båret frugt.

Det er vigtigt for mig at fremhæve, at det meget gode resultat kun har været muligt, fordi alle dele af Socialpædagogerne har engageret sig i arbejdsmiljøarbejdet. Der har over hele linjen været opbakning og støtte til alle de indsatser og aktiviteter, der har været afviklet de seneste to år. Alle har bidraget. Det gælder alle vores lokale kredse, vores dygtige arbejdsmiljø- og tillidsrepræsentanter og ledere, og ikke mindst vores fantastiske socialpædagogiske arbejdspladser.

Arbejdsmiljøundersøgelsen er lang, og jeg vil derfor kun løfte sløret for et par af resultaterne her: Trivslsen og det fysiske arbejdsmiljø er blevet bedre. Forekomsten af fysisk vold og mobning er faldet, brugen af intern sparring er steget, arbejdsmiljørepræsentanten er blevet mere synlig, oplevelsen af ledernes opbakning og støtte er steget – ja, jeg kan blive ved. Nu kan vi også dokumentere, at den rette faglighed har stor betydning i forhold til de belastninger, I som medarbejdere oplever på arbejdspladsen. Som et eksempel kan jeg nævne, at der skal være ordentlige rammer for supervision og sparring, da det har betydning for den faglige indsats og samarbejdet med kollegerne.

Jeg ved godt, at træerne ikke vokser ind i himlen, og at der stadig er noget af arbejde med. Fx er udfordringer med stress stadig et tema, som mange socialpædagoger oplever i hverdagen. Derfor skal vi fortsætte med at have fokus på arbejdsmiljø og faglighed. Det skylder vi hinanden som kolleger, og det skylder vi de mennesker, som vi hver dag yder socialpædagogisk støtte.

Vi skal også bruge den viden til at gå i dialog med arbejdsgiverne. For vi skal have ordentlige rammer for vores faglighed og arbejdsmiljø. Vi skal have systematisk sparring, supervision og efter- og videreuddannelse. Og så skal vi sikres en realistisk balance mellem opgaverne og de ressourcer, der er på arbejdspladserne. Derfor skal vi også hanke op i de årlige arbejdsmiljødrøftelser i kommuner og regioner. For når der sker nye tiltag, omstruktureringer, fusioner og besparelser på vores områder, så har det en konsekvens for både arbejdsmiljø og faglighed. Så arbejdet fortsætter ufortrødent. Det kan jeg love jer.

Men lige nu må vi gerne glæde os over de flotte resultater.

INDHOLD

04

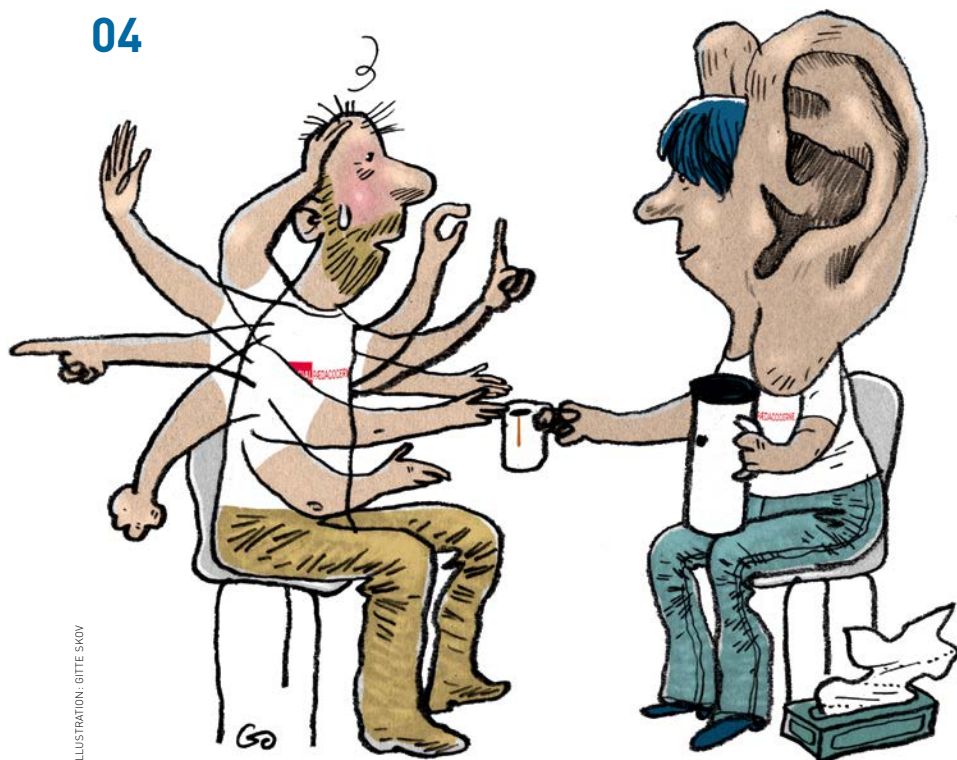

ILLUSTRATION: GITTE SKOV

04 ARBEJDSMILJØ

Det går den rigtige vej med arbejdsmiljøet på de socialpædagogiske arbejdspladser, viser forbundets nye store arbejdsmiljøundersøgelse. Siden sidste undersøgelse i 2013 er trivslen steget, og færre oplever ubehagelig stress, mobning og fysisk vold, mens de er på arbejde. Undersøgelsens resultater vidner om, at forbundets, kredsenes og medlemmernes fælles fokus på sammenhængen mellem faglighed og arbejdsmiljø har givet pote, mener næstformand Marie Sonne. En af de arbejdspladser, der har rykket, er Center for Handicap på Lolland, hvor praksisfortællinger har været det værktøj, der har ført til højere trivsel, færre konflikter og større faglig stolthed

11 OK 2017

Bedre vilkår til de privatansatte

12 FAMILIEPLEJERE

Børn, der ved anbringelsen er stadig mere belastede og skadede. Dårlig information fra kommunen. Manglende supervision og uddannelse. Det er nogle af de overskrifter, almindelige familieplejere sætter på deres hverdag i den første store undersøgelse af deres forhold, som forskere fra Aalborg Universitet står bag. Hos Socialpædagerne mener næstformand Verne Pedersen, at undersøgelsen 'bør mane til alvorlig eftertanke i kommunerne'

12

FOTO: RICHIE JAHNKE/ALAMY

26 DEMENS

Mennesker med demens har brug for en socialfaglig indsats for at bevare et værdigt liv – derfor skal socialpædagogik tænkes ind på lige fod med den sundhedsfaglige indsats. Praktikere, politikere og eksperter var den 23. marts samlet til Socialpædagogernes konference om demens og socialpædagogik for at blive klogere på, hvad det er, socialpædager kan byde ind med i arbejdet med mennesker med demens og deres familie

30 INTERNATIONALT

Der er mere brug for international solidaritet nu end længe – og der ligger en stor styrke og en enorm læring i samarbejdet, som kan bruges i det daglige arbejde. Sådan siger AIEJI's præsident og formand for Socialpædagerne Benny Andersen forud for AIEJI's 19. verdenskongres

32 FAMILIEPLEJERE

Minister i kursændring om godkendelse

33 UNGE KRÆNKERE

Specialiseret behandling har gavnlige effekt

34 OK 2018

Banen kridtet op til forhandlinger

36 PSYKIATRI

Nyt forslag i spil

36 SELVMORDSTRUDE

Anbragte skal sikres den rigtige støtte

38 SYNSPUNKT

Så spørg mig dog, hvad jeg synes!

ARBEJDSMILJØ

Flere trives på arbejdet

Det er gået fremad med socialpædagogernes arbejdsmiljø: trivslen er steget, og færre oplever ubehagelig stress, mobning af kollegaer og fysisk vold, mens de er på arbejde, viser stor arbejdsmiljøundersøgelse

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Der er gode nyheder om socialpædagogernes arbejdsmiljø. For flere medlemmer trives godt på arbejdet, og andelen, der oplever vold og mobning, er faldet.

Det viser en ny undersøgelse af medlemmernes arbejdsmiljø, som Socialpædagogerne har lavet blandt 5.000 tilfældigt udvalgte medlemmer

i arbejde, hvoraf 29 pct. har deltaget i undersøgelsen. Arbejdsmiljøundersøgelsen er den anden af sin art, og resultaterne af årets undersøgelse kan derfor sammenlignes med en tilsvarende undersøgelse fra 2013.

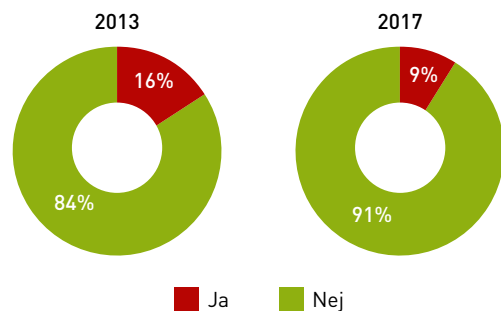
Og der er sket meget på de fire år. Mens det i 2013 var 53 pct. af de adspurgte, der svarede, at de trivedes godt eller meget godt på arbejdet, er andelen i 2017 oppe på 60 pct.

Der er færre medlemmer, der har oplevet ubehagelig stress inden for de seneste fire uger – 21 pct. i 2017 mod 28 pct. i 2013.

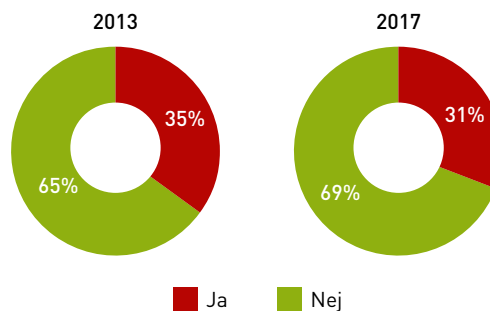
Samme tendens gør sig gældende for mobning og vold, som der også er blevet mindre af på de socialpædagogiske arbejdspladser rundt om i landet. Andelen, der oplever fysisk vold på arbejdet, er faldet fra 36 pct. til 31 pct., mens andelen af medlemmer, der oplever mobning fra kollegaer, er faldet fra 16 til 9 pct. ■

Find arbejdsmiljøundersøgelsen på www.sl.dk/udgivelser

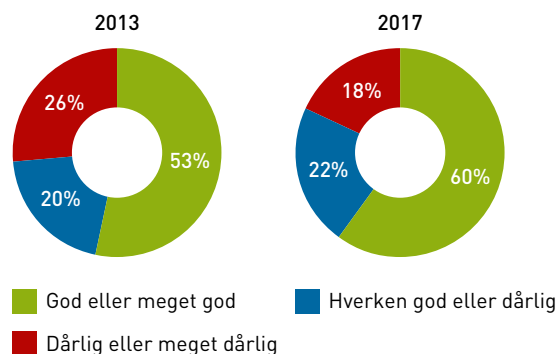
Har du været udsat for mobning på arbejdspladsen inden for de seneste 12 måneder?

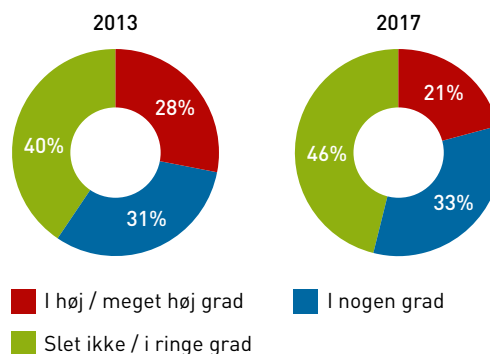
Har du været udsat for fysisk vold på arbejdspladsen inden for de seneste 12 måneder?

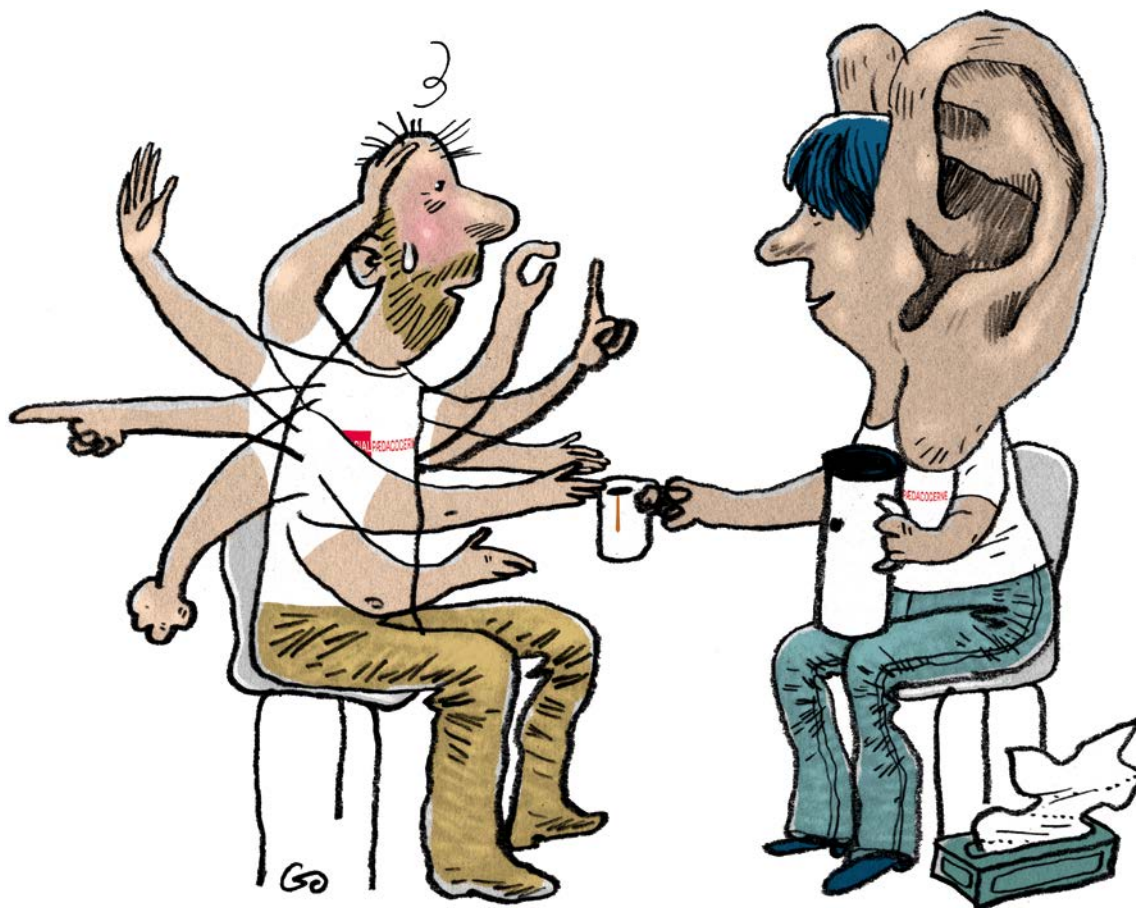
Hvordan vurderer du din trivsel på arbejdspladsen?

Har du indenfor de seneste fire uger oplevet at være stresset i sådan en grad, at det opleves ubehageligt?

ARBEJDSMILJØ

Faglig sparring giver bedre trivsel

Mulighed for faglig sparring og supervision øger trivslen. Færre udsættes for fysisk vold, hvis de føler sig fagligt klædt på. Socialpædagogernes arbejdsmiljøundersøgelse viser, at der er sammenhæng mellem høj faglighed og et godt arbejdsmiljø

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Illustration: Gitte Skov

Ikke bare viser Socialpædagogernes nye arbejdsmiljøundersøgelse, at det står bedre til med socialpædagogernes arbejdsmiljø, men undersøgelsen giver også nogle sandsynlige forklaringer på den stigende trivsel. Undersøgelsen viser nemlig, at der er en sammenhæng mellem høj socialpædagogisk faglighed og et bedre arbejdsmiljø på arbejdspladserne.

Således viser undersøgelsen, at medlemmer med mulighed for supervision og faglig sparring med kollegaerne har en markant bedre trivsel end de socialpædagoger, der ikke har. Og er der

ofte faglig sparring på arbejdspladsen, føler de ansatte sig bedre klædt fagligt på – og på samme måde giver jævnlig faglig supervision et væsentligt bedre samarbejde på arbejdspladsen, viser undersøgelsen.

Der er også tendens til, at socialpædagoger, som føler sig klædt fagligt på, i mindre grad oplever at blive udsat for fysisk vold, mens de er på arbejde. Resultaterne viser også, at der på de arbejdspladser, hvor samarbejdet blomstrer, er mindre mobning blandt kollegaerne.

Alt i alt er der altså mange pile, der peger på, at socialpædagogers mulighed for at få lov at bruge og udvikle deres faglighed påvirker, hvordan de har det, når de er på arbejde. Gennem kompetenceudvikling, faglig sparring, samarbejde og supervision højnes ikke bare den enkeltes faglighed til gavn for borgerne, men også til gavn for socialpædagogen selv – og fællesskabet på arbejdspladsen, lyder konklusionen i arbejdsmiljøundersøgelsen.

Den sammenhæng ses også generelt i arbejdsmiljøforskningen, forklarer arbejdsmiljøforsker og professor ved Aalborg Universitet Peter Hasle.

– For fagprofessionelle giver det mening i arbejdet, når man bruger sin faglighed, og den

For fagprofessionelle giver det mening i arbejdet, når man bruger sin faglighed, og den anerkendes af ledere og kollegaer

Peter Hasle, professor, Aalborg Universitet

Det her viser, at man kommer rigtig langt ved at bruge det udgangspunkt, vi har i forvejen på arbejdspladserne – nemlig de dygtige medarbejdere og deres dedikerede og faglige tilgang til det socialpædagogiske arbejde

Marie Sonne, næstformand, Socialpædagogerne

anerkendes af ledere og kollegaer, siger han og peger på, at der også er en sammenhæng mellem kvaliteten af arbejdsmiljøet og personalets faglighed (læs interview Peter Hasle på næste side).

Fokus på arbejdsmiljø

Resultaterne fra arbejdsmiljøundersøgelsen giver et stort smil på læben hos Socialpædagogernes næstformand Marie Sonne. Ikke bare fordi hun glæder sig over, at flere socialpædagoger har det godt med at gå på arbejde. Men også fordi undersøgelsens resultater er et vidnesbyrd om, at Socialpædagogernes fokus på faglighed og arbejdsmiljø har givet pote, mener næstformanden.

– Det gør mig rigtig glad at se en sådan fremgang i trivsel og samtidig en markant nedgang i mobning og vold. Det resultat var mere, end jeg turde drømme om, da vi satte arbejdet med at forbedre socialpædagogernes arbejdsmiljø i søen for snart tre år siden, siger hun.

For siden 2014 er der med arbejdsmiljøstrategien 'Faglighed og arbejdsmiljø går hånd i hånd' både centralt i forbundet, i de enkelte kredse og hos hver eneste arbejdsmiljørepræsentant og tillidsrepræsentant på den enkelte arbejdsplads blevet knoklet for at forbedre arbejdsmiljøet. Dels har indsatsen gået på at informere om, hvordan et fagligt og socialpædagogisk fokus i arbejdet også gør arbejdspladsen god for medarbejderne at være på. Og dels er der blevet sat en lang stribe af

konkrete projekter i søen på mange arbejdspladser til gavn for medarbejderne.

– Det her viser, at man kommer rigtig langt ved at bruge det udgangspunkt, vi har i forvejen på arbejdspladserne – nemlig de dygtige medarbejdere og deres dedikerede og faglige tilgang til det socialpædagogiske arbejde. Og så skyldes rigtig meget af det her også arbejdet i TRIO'erne (samarbejde mellem TR, AMR og leder, red.), og de har gjort et kæmpe stykke arbejde, siger Marie Sonne.

Men det er også vigtigt ikke at hvile på laurbærene, slår hun fast.

– For undersøgelsen viser jo også, at der stadig er mange socialpædagoger, som bliver stressede, ikke trives eller oplever mobning. Og derfor bliver vi også ved med at arbejde videre med faglighed og arbejdsmiljø, siger hun.

Opbakning fra KL

Hos de kommunale arbejdsgivere i KL vækker undersøgelsens resultater også glæde.

– Det er glædeligt, at socialpædagogerne selv oplever, at deres arbejdsmiljø er blevet bedre. Et godt samarbejde på den enkelte arbejdsplads med udgangspunkt i kerneopgaven er det, der giver de positive resultater. Det er jeg helt sikker på, siger Michael Ziegler, der er formand for KL's løn og personaleudvalg.

I fremtiden er arbejdsmiljø og fokus på kerneopgaven da også noget, som KL opfordrer de kommunale arbejdspladser til at arbejde endnu mere med.

– Ledere og medarbejdere på de enkelte arbejdspladser er dem, der kender de lokale forhold og muligheder bedst. De ved, hvor problemerne er, og de ved, hvad der skal til for at løse dem. De er optaget af at løse deres opgave på en god måde for borgerne. Og det samarbejde om kerneopgaven og arbejdsmiljøet giver resultater, siger han.

Og at det netop er de lokale lederes ansvar at sætte rammerne for, hvordan medarbejderne skal arbejde med at styrke den socialpædagogiske faglighed – og ikke den enkelte socialpædagog – er en vigtig pointe, mener Marie Sonne. For hvis høj faglighed giver trivsel – er man så en dårlig socialpædagog, hvis man ikke trives, kan man omvendt også spørge. Nej, aldrig, mener Marie Sonne.

– Det er vigtigt at slå fast, så der aldrig er en eneste socialpædagog, der tænker, at problemer med mobning eller vold er deres egen skyld. Det vil altid være lederens opgave at sikre, at der er de rette ressourcer, fx med efteruddannelse eller sparring, så den enkelte kan løse de opgaver, som de har, siger hun og fortsætter:

– Men når det er sagt, så er det jo også et fælles ansvar på hele arbejdspladsen at arbejde sammen på en konstruktiv og ordentlig måde for at forbedre arbejdsmiljøet. ■

Socialpædagogerne sætter blus på arbejdsmiljøet

Forbundets kongres i 2014 vedtog en arbejdsmiljøstrategi, som skal sikre, at faglighed, kompetenceudvikling, kvalitet i løsning af kerneopgaven samt gode rammer og vilkår for at udføre arbejdet er til stede på alle socialpædagogiske arbejdspladser.

Dermed blev der sat gang i en mængde aktiviteter – hovedsageligt i Socialpædagogernes 10 kredse og på de enkelte arbejdspladser, hvor især arbejdsmiljørepræsentanterne har spillet en nøglerolle.

Eksempler på aktiviteter:

- TRIO-dag i Herning, hvor TRIO'er (AMR, TR og leder fra en arbejdsplads) gennemgik fælles øvelser og undervisning, som styrker det lokale samarbejde om arbejdsmiljøet.
- Styrke arbejdsmiljørepræsentanter gennem målrettet undervisningsmateriale og kontakt til kredsene, så de bedre kan arbejde med en strategisk arbejdsmiljøindsats på de enkelte arbejdspladser.
- Fokus på arbejdsmiljø i fagblad, nyhedsbreve og artikler i vidensbanken.
- Derudover en lang række lokale aktiviteter, kurser og konferencer.

Fagligt fokus giver mening med jobbet

Det psykiske arbejdsmiljø og fokus på fagligheden hænger sammen, for når man bruger sin faglighed, så oplever man også mening med sit arbejde, forklarer arbejdsmiljøforsker

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

At have fokus på kernefagligheden vinder indpas i det offentlige, og det har mange fordele. Både fordi det kan kvalificere diskussionen om, hvordan vi skal prioritere de knappe ressourcer i det offentlige. Men også fordi det bidrager til at forbedre arbejdsmiljøet for fx socialpædagoger, mener Peter Hasle, der som professor ved Aalborg Universitet forsker i arbejdsmiljø.

Socialpædagogernes arbejdsmiljøundersøgelse viser, at der er en sammenhæng mellem høj faglighed og et godt arbejdsmiljø – understøtter forskningen også den sammenhæng?

– Det er alment accepteret i forskningen, at der er sammenhæng mellem mening i arbejdet og det psykiske arbejdsmiljø. Og for fagprofessionelle giver det mening i arbejdet, når man bruger sin faglighed, og den anerkendes af ledere og kollegaer. Samtidig er der en sammenhæng mellem arbejdsmiljø og at have de nødvendige ressourcer til at udføre arbejdet – dvs. den rette uddannelse og faglighed. Den sammenhæng er også veletableret.

– I de senere år har der været en diskussion om at få mere fokus på kerneopgaven i det offentlige – og i det ligger et forsøg på at genetablere fagligheden som et modsvar til det, man typisk kalder New Public Management, hvor man har fokus på overholdelse af regler og budgetter. Logikken bag et fokus på kernefaglighed er, at en offentlig institutions primære mål ikke er at overholde budgetter eller udfylde skemaer, men at løse en opgave for borgerne. Fokus på kerneopgaven er at gøre sig klart, hvilken gavn man skal gøre – og hvordan man bedst gør det.

Hvorfor skal man sætte fokus på kernefagligheden i praksis som socialpædagog?

– Fokus på kernefagligheden kan give et fælles grundlag for at tale med ledelsen og politikerne om, hvad man kan opnå med begrænsede ressourcer – for det kommer vi ikke udenom, at der er i det offentlige. Man skal ikke glemme vigtigheden

af at diskutere, hvad man vil med en bestemt type af institution, og hvilke opgaver det er, man så ikke kan løse med de ressourcer, der er nu. Så er det jo et politisk spørgsmål, om man vil tilføre flere.

Hvordan påvirker fokus på kernefaglighed konkret arbejdsmiljøet?

– Man skal hele tiden forsøge at forankre det i virkeligheden, så det ikke bliver en masse pæne overordnede målsætninger. Det er afgørende på den enkelte arbejdsplads at diskutere arbejdspraksis. Et stærkere fokus på den faglige diskussion forbedrer ikke automatisk arbejdsmiljøet, men det giver mulighed for at være afklarede i personalegruppen om, hvad praksis er, og gør, at man bedre kan se meningen med sit arbejde – og at der er et fagligt argument for det. Dermed får man også lettere ved at støtte sine kollegaer. Og det giver en oplevelse af mening, som er vigtig for at trives på arbejdet.

Er det den bedste måde at arbejde med at forbedre arbejdsmiljøet på?

– En af pointerne ved at arbejde med fokus på kernefaglighed er, at man på den måde altid integrerer arbejdsmiljøindsatsen i selve det pædagogiske arbejde. Ofte bliver arbejdsmiljø et adskilt appendiks til arbejdet, men her er det tænkt med fra starten. Eventuelle udfordringer med arbejdsmiljøet skal gribes an pædagogisk, og der er stort potentiale i at tænke det den vej rundt. Men samtidig skal man være opmærksom på, at der er visse aspekter af arbejdsmiljøet, som kræver en særskilt arbejdsmiljødiskussion. For man skal passe på, at fokus på kernefaglighed ikke bliver til, at nogle kollegaer i ren arbejdsiver bliver for belastede, fordi de så gerne vil have fagligheden i højsædet og kun vil tage de pædagogiske diskussioner.

Er der en fare for, at koblingen mellem arbejdsmiljø og faglighed kan opleves modsat – at jeg har problemer med arbejdsmiljøet, fordi jeg ikke er fagligt dygtig?

– Det er også en belastning på jobbet, hvis man oplever, at man ikke kan magte opgaverne – eller møde de krav, der stilles. For der er ikke noget værre som fagprofessionel end at opleve, at man ikke slår til. Men der er det et ansvar for ledelsen at sikre, at der er den rette støtte eller kompetenceudvikling. Der kan den fælles faglige diskussion også sagtens være en del af løsningen med fx mentorordninger mellem kollegaerne eller mere faglig sparring. ■

Et stærkere fokus på den faglige diskussion forbedrer ikke automatisk arbejdsmiljøet, men det giver mulighed for at være afklarede i personalegruppen om, hvad praksis er, og gør, at man bedre kan se meningen med sit arbejde – og at der er et fagligt argument for det

Peter Hasle, professor, Aalborg Universitet

ARBEJDSMILJØ

Om det er fordi, det er ved at blive forår, eller om det er arbejdet med praksisfortællinger, ved jeg ikke. Men jeg er blevet så glad for at gå på arbejde og møde både borgerne og mine kollegaer

Rie Bengtsson, socialpædagog, Center for Handicap, Lolland Kommune

Praksisfortællinger gjorde udslaget

Med simple værktøjer satte socialpædagogerne i Center for Handicap i Lolland Kommune den faglige sparring i system, og resultaterne er markante: faglig stolthed, højere trivsel blandt medarbejderne og færre konflikter

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

Der har ikke været ét eneste team, som siger, de ikke har fået noget ud af det, og som ikke gerne vil arbejde videre med redskaberne. Det er meget usædvanligt

Silvette Ines Trier Kjær,
TR, Center for Handicap,
Lolland Kommune

Ah endnu et kursus, tænkte socialpædagog Rie Bengtsson først og var skeptisk, da hun blev præsenteret for værktøjet 'Praksisfortællinger' af Silvette Ines Trier Kjær, der er tillidsrepræsentant på arbejdspladsen.

– Vi har kun tre timers teammøde hver 14. dag, og skal vi så sidde og navlepille igen, tænkte jeg først. Men det har jo vist sig slet ikke at være sådan. Det har været fantastisk at arbejde med praksisfortællinger. Det er anderledes, fordi det handler om os og tager udgangspunkt i vores egne oplevelser og ikke i noget, som en lærer står og siger på et kursus, siger hun.

Glæden skyldes især de konkrete resultater, som både Rie Bengtsson og hendes kollegaer på Center for Handicap i Lolland Kommune har opnået, men også at projektet har givet både faglig stolthed og mere arbejdsglæde.

– Om det er fordi, det er ved at blive forår, eller om det er arbejdet med praksisfortællinger, ved jeg ikke. Men jeg er blevet så glad for at gå på arbejde og møde både borgerne og mine kollegaer. Jeg har nogle gange følt mig træt og udbrændt, både når jeg kom og gik, men nu er jeg glad når jeg kommer og går, fortæller Rie Bengtsson, der arbejder som bostøtte i kommunens § 85-tilbud.

– Før kunne jeg opleve at stå fast med en borger og føle mig magtesløs. Og når man som mig ofte arbejder alene, så kan man hurtigt komme til at tage det personligt og vende det indad. Men nu føler jeg, at jeg bruger min faglighed bedre, og jeg får skubbet det personlige væk, selvom jeg stadig bruger mig selv og min krop i arbejdet. Du får det parkeret, inden du kører hjem, og det giver

mig stor glæde. Samtidig er vi som team blevet stærkere og har fået større sammenhold, tilføjer Rie Bengtsson.

Undgå forråelsen

Arbejdet med praksisfortællinger startede for to år siden, fortæller Silvette Ines Trier Kjær, der har fungeret som konsulent på projektet. Der var nogle udfordringer med at finde den fælles socialpædagogiske tilgang til arbejdet, og dermed blev arbejdsmiljøet udfordret.

– Vi ønskede at undgå den forråelse, som langsomt kan ske: At vi ender med at acceptere, at en borger kommer 15 gange om dagen og truer med at slå én ihjel. For selvom vi ved, det ikke er personligt rettet, men en del af borgerens 'normale' adfærd, så kan det alligevel være grænseoverskridende. Nu har vi fået en fælles definition på vold og grænseoverskridelser og en højnet bevidsthed om, hvad vi skal acceptere, og hvad vi skal forsøge at ændre på, siger hun.

Det er nemlig en vigtig skelnen, slår hun fast. Der er noget grænseoverskridende adfærd hos borgerne, som man ikke kan eller skal lave om på, mens der er anden adfærd, som man skal arbejde på at undgå, lyder mantraet. Og med små forebyggende – og fælles – faglige tiltag kan både borgernes livskvalitet og medarbejdernes arbejdsmiljø forbedres.

Et fagligt boost

Helt konkret består værktøjet af en drejebog, 'Vold og trusler – fra fortælling til forandring', som gratis kan downloades på Videncenter for Arbejdsmiljøets hjemmeside (find link i bunden af artiklen), og desuden søgte arbejdspladsen om midler til bl.a. vikardækning hos Forebyggelsesfonden, hvor der i dag er lukket for ansøgninger. Formålet er at synliggøre og forebygge vold på arbejdspladsen gennem en række øvelser, der skaber fælles faglige løsninger, som alle medarbejdere føler ejerskab for.

I Lolland Kommune har snart alle team i Center for Handicap været igennem forebyggelsespakken. Selvom kollegaernes arbejde spænder vidt fra borgere med gennemgribende funktionsnedsættelser til bostøtte hos borgere med sociale

eller kognitive udfordringer, så har arbejdet med praksisfortællinger givet alle medarbejdere et fagligt boost, ligesom der er blevet skruet op for samarbejdet.

– Praksisfortællingerne giver en fælleshed omkring udfordringerne, så alle tager ansvar for at bidrage til at løse dem, men samtidig får den, som har en praksisfortælling med, også vigtig anerkendelse. Og så har vi fået øget vidensniveauet, siger Silvette Ines Trier Kjær.

– Der har ikke været ét eneste team, som siger, de ikke har fået noget ud af det, og som ikke gerne vil arbejde videre med redskaberne. Det er meget usædvanligt, tilføjer hun.

Ikke længere fastlåst

Socialpædagog Heidi Struck arbejder på et botilbud til døvblinde borgere med nedsat funktions- evne, og hun har som tovholder i sin praksis- fortællingsgruppe oplevet på nærmeste hold, hvordan den praksisnære og systematiske metode har forbedret hverdagen for alle.

– En borger kunne fx gentagne gange og på alle tider af døgnet blive meget vred og frustreret over, at personalet ikke, når det passede ham, kunne ledsage ham ud at købe snacks. Derfor oplevede personalet ofte, at han blev meget vred og udadreagerende, og konflikterne fyldte uproportionelt meget, fortæller hun.

Beboerens adfærd frustrerede personalet, og der var intet fodslag om en fælles socialpædagogisk tilgang til ham. Tværtimod fulgte frustrationerne

med ind til personalemøderne, hvor bølgerne gik højt. Situationen var fastlåst.

– Så brugte vi praksisfortællingerne til at overveje, hvordan vi kunne være mere imødekommende overfor ham, og hvordan vi kunne forebygge problemerne, siger Heidi Struck.

Derfor var løsningen helt simple greb som at sørge for, at han altid i løbet af ugen blev inviteret med ud at købe ind, når personalet havde planlagt det, så han altid havde de snacks, han havde lyst til.

– Så havde vi ikke de konflikter mere. Det lyder så simpelt, men vi var blevet låst fast i en situation, hvor vi alle blev frustrerede, siger hun.

Mindre stress

Det kan være sårbart at dele en praksisfortælling, fordi nogle kan føle, at de udstiller sig selv undervejs. Men alligevel er det Heidi Strucks oplevelse, at metoden også samler op på den sårbarhed og tvivl om egen faglighed, der kan opstå.

– For med praksisfortællingerne kunne vi gå fagligt til værks og finde en fælles forståelse – og en rigtig god løsning. Og det giver alle en god oplevelse i den sidste ende, siger hun.

Den fælles faglige refleksion har samtidig reduceret stressniveauet hos både personalet og de andre beboere.

En borger hamrede altid i bordet under alle måltider, hvilket larmede og forstyrrede ikke bare de andre beboere, men også personalet. Gennem en systematisk faglig refleksion kom personalet

SAMMEN Godt samarbejde – fire glade socialpædagoger fra Center for Handicap i Lolland Kommune har gennem forebyggelsesarbejde og fokus på socialpædagogisk faglighed fået forbedret både arbejdsmiljøet, samarbejdet og borgernes livskvalitet.

STYRKET Socialpædagog Flemming Lundgreen, tillidsrepræsentant Silvette Ines Trier Kjær og socialpædagog Heidi Struck kan alle fortælle om, at samarbejdet er blevet styrket af arbejdet med praksisfortællinger.

frem til, at hans adfærd ikke skal bremses, fordi det er sådan, han udtrykker sig – men derfor skal alle andre alligevel ikke lide under det. Løsningen? Personalet tog i adskillige møbelbutikker og bankede i alle borde, indtil de fandt et nyt spisebord til bostedet, som der kan bankes i, uden at det larmer.

– Vi har forebygget nogle stressfaktorer, og samtidig har vi forbedret livet for nogle af beboerne, og det gør mig fagligt stolt, slår Heidi Struck fast.

Forebygger vold

Formålet med praksisfortællingerne er i første omgang at synliggøre vold og grænseoverskridelser og dernæst at forebygge dem. Og sådan er det også gået på Lolland. Med værktøjerne er medarbejderne blevet enige om en fælles definition af vold og krænkende adfærd – og blevet bedre til at få øje på det.

– Derfor er en stigning i indberetninger af vold et succeskriterium i starten. For det betyder, at vi er blevet bedre til at være opmærksomme på det. Men når vi så arbejder med problematikkerne med værktøjerne i praksisfortællinger, så ser vi, at antallet af indberetninger falder. Den tendens har vi set i alle vores team, når de har været igennem forløbet, siger Silvette Ines Trier Kjær.

Det kan især være i udsatte arbejdssituationer som i borgerens eget hjem, hvor også socialpædagog Flemming Lundgreen arbejder i § 85-bøtte-tilbud, at konflikterne opstår.

Han har arbejdet som socialpædagog i mere end 30 år, og han har også oplevet, at forløbet med praksisfortællinger har bidraget med nyt.

– Baseret på refleksioner har vi lært, at det ofte løser og forebygger konflikter at handle nu og her, fordi det er det perspektiv, som borgeren selv har. Det nytter ikke at vente til i morgen, hvis det opleves hos borgeren som om, at verden bryder sammen. Og det er ofte en lille bitte positiv forskel, der skal til, for at få samarbejdet til at glide og undgå fx trusler om selvmord fra borgeren og rent kaos, fortæller han

I teamet er de også blevet bedre til at overtage fra hinanden på en professionel måde, og alt er mere åbent.

– Vi deler mere viden, og de faglige refleksioner er blevet en del af min tankegang hele tiden. Det er en dejlig fornemmelse at få et fagligt boost, siger han. ■

Læs mere om praksisfortællinger og hent drejebogen til forebyggelsespakken 'Vold og trusler – fra fortælling til forandring' via www.kortlink.dk/lq58a

Sådan virker praksisfortællinger

I mindre grupper på ca. fem medarbejdere har man på skift forberedt en praksisfortælling, hvor alle lytter til, at kollegaen fortæller om sine oplevelser i en konkret konfliktfyldt situation med en borger.

Gennem en interviewguide sørger gruppens tovholder for at få alle aspekter af historien med. Og på Center for Handicap i Lolland Kommune har de god erfaring med særligt at spørge ind til følelser og tanker før, under og efter episoden hos både personale og de formodede tanker og følelser hos borgeren og bruge en whiteboard-tavle til at anskueliggøre det.

Ved at udfylde et såkaldt aktivitetsskema identificeres 'den faglige udfordring', der fx på et bosted kan være 'en borger bruger de andre beboeres toiletter'.

Alle i gruppen bidrager med løsningsforslag til den faglige udfordring, og ansvaret for og løsningen på problematikken gøres derved fælles.

En løsning, fx at give karbad til en borger, der altid er udadreagerende ved brusebad, sættes i værk, og der uddeles ansvar for konkrete arbejdsopgaver.

Efter noget tid evalueres løsningen, og har det ikke haft den ønskede effekt, kan man prøve en anden løsning fra det systematiske arbejde, der allerede er lavet.

Alle udfyldte skemaer om en given faglig udfordring gøres tilgængelig for alle kollegaer evt. inddelt i temaer, så viden og erfaringer bliver delt på arbejdspladsen.

Arbejdspladsens arbejdsmiljørepræsentant deltager på alle møder og kan tage eventuelle behov for specifikke hjælpemidler eller behov for ny viden med til ledelsen.

OK 2017

Hvis man vil have dygtige medarbejdere og have høj kvalitet i sit tilbud, så skal man have en overenskomst. For der er højere løn på de steder, der har overenskomst, og dermed er det lettere at tiltrække medarbejdere med de rette kompetencer

Benny Andersen, formand, Socialpædagogerne

Bedre vilkår til de privatansatte

Især børnefamilier og seniorer får forbedrede vilkår i den nye overenskomst for privatansatte socialpædagoger, der er indgået mellem Socialpædagogerne og Dansk Erhverv, og som forbundets hovedbestyrelse nu har godkendt

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Mere frihed ved barnets sygdom, ny seniorordning og højere ulempeydelse. Det er nogle af elementerne i den overenskomst, som arbejdsgiverne i Dansk Erhverv og Socialpædagogerne er enige om skal gælde for privatansatte socialpædagoger på fx private opholdssteder, botilbud og skolebehandlingstilbud.

Aftalen omfatter ca. 1.000 medlemmer af forbundet, og den er nu blevet godkendt af Socialpædagogernes hovedbestyrelse – der i denne sammenhæng er det, der teknisk hedder 'den kompetente forsamling' – med 28 stemmer for og én imod.

Ud over ovenstående indebærer OK-aftalen desuden, at der oprettes en ny særlig opsparing på 2 pct. af den individuelle løn, som kommer oven i lønnen, og som man selv individuelt kan vælge at få udbetalt som løn, sat ind på pensionen eller anvendt til afholdelse af seniordage.

Aftalen lægger sig op ad de øvrige aftaler på det private

område, og Socialpædagogernes formand Benny Andersen er rigtig godt tilfreds med resultatet af forbundets forhandlinger:

– Det er en aftale, der betyder mærkbare forbedringer for ældre medarbejdere og for dem med små børn – og højere ulempeydelse til alle, siger han og fortsætter:

– Men den nye aftale er også god, fordi der er perspektiver i den. Vi slår fast, at hvis man vil have dygtige medarbejdere og have høj kvalitet i sit tilbud, så skal man have en overenskomst. For der er højere løn på de steder, der har overenskomst, og dermed er det lettere at tiltrække medarbejdere med de rette kompetencer. Og det er dejligt at kunne skrive under på en aftale, der fortsætter den tankegang, siger Benny Andersen.

Overenskomsten, der gælder i tre år fra 2017, kom ikke på plads helt uden sværdslag, og ét af de steder, hvor Socialpædagogerne holdt fast, handler om længden på opsigelsesvarslene, som arbejdsgiverne ønskede at forkorte.

– Det kan hurtigt gå op og ned for de private tilbud, som pludselig kan blive nødt til at lukke, og derfor er medarbejdernes tryghed i ansættelsen enormt vigtig. Derfor har vi arbejdet for at bevare alle tryghedsbestemmelserne, så medarbejdere fx ikke pludselig kan stå uden job, men får ordentlige varsler, siger Benny Andersen.

Ikke en lønfest, men...

Om overenskomstaftalerne på det private område gene-

relt siger arbejdsmarkedsforsker Søren Kaj Andersen fra Københavns Universitet, at de er tegn på, at 'vi er kommet ud af krisen'.

– Vi skal ti år tilbage for at finde en overenskomst, hvor man kan finde penge som dem, der er i den her aftale, siger han til DR Nyheder.

Med overenskomstaftalerne kan LO-medlemmer over én kam se frem til lønstigninger på over 7 pct. over tre år, og det svarer til en realløn fremgang på over 2 pct.

– Det er en overenskomst præget af penge. Det er ikke en lønfest, men lidt højere satsstigninger end de tre seneste overenskomster, siger Søren Kaj Andersen.

Socialpædagogernes hovedbestyrelse har som nævnt godkendt forbundets egen aftale, men den endelige godkendelse af de privatansattes overenskomst afhænger dog af, om den samlede forligsskitse bliver godkendt i alle lønmodtagerorganisationer på det private område. ■

OK 2017 for det private område

Det indeholder Socialpædagogernes nye overenskomst på det private område:

- Særlig opsparing oven i lønnen, som udgør 2 pct. af lønnen. Denne særlige opsparing kan bruges på enten mere løn, pension eller seniorordning og udbetales én gang om året eller ved fratrædelse.
- Seniorer kan benytte sig af en ny seniorordning fra fem år før den gældende folkepensionsalder, som giver seniorer 32 seniorfridage pr. kalenderår.
- Forlængede opsigelsesvarsler for ophørte tillidsrepræsentanter med seks uger ud over den ansattes individuelle varsler.
- Medarbejdere har ikke længere pligt til afspadsering ved sygdom.
- Medarbejdere med børn får frihed ved barnets første hele sygedag – hvis barnet bliver sygt, mens medarbejderen er på arbejde, har medarbejderen nu også ret til barnets første hele sygedag den følgende dag.
- Nedsættelse af hviletid kan aftales op til to gange på en uge (mod i dag en gang).
- Forhøjelse af alle ulempeydelse med 1,6 pct. om året i overenskomstperioden.

FAMILIEPLEJERE

Belastede børn i familiepleje

Det er ikke meningen, at børn og unge med store problemer skal anbringes i almindelig familiepleje. Alligevel er det ofte den løsning, kommunerne vælger, viser en ny omfattende undersøgelse blandt familieplejerne

Af Lone Marie Pedersen, redaktionen@sl.dk
Foto: Ricky John Molloy

Det er tankevækkende, at så mange af de børn og unge, der anbringes i almindelig familiepleje, er så belastede på så mange områder. Det kan undre, at det ikke er de uddannede og mest erfarne, som bliver pålagt opgaven i forhold til den her gruppe

Inge Bryderup, professor, Aalborg Universitet

På sin hjemmeside skriver Socialstyrelsen, at det ofte er mindre børn og børn med lettere vanskeligheder, som anbringes i såkaldt almindelig familiepleje. Men sådan ser virkeligheden ikke ud.

Tværtimod har hovedparten af de anbragte børn og unge omfattende og komplekse problemer, og børnene bliver stort set anbragt lige så hyppigt hos familieplejere uden erfaring eller uddannelse som hos garvede familieplejere.

Og heller ikke oplysningen om, at det især er mindre børn, som bliver anbragt i en almindelig familiepleje, holder. Kun omkring halvdelen af de anbragte børn var under fem år, da de blev anbragt, og omkring en femtedel var mellem 13 og 17 år.

Det viser en landsdækkende undersøgelse fra Institut for Socialt Arbejde på Aalborg Universitet. Her har et forskerhold bestående af professor og forskningsleder Inge Bryderup, adjunkt Mie Engen og videnskabelig assistent Sune Kring sendt et omfattende spørgeskema ud til omkring 4.600 familieplejere. Omkring 3.170 har svaret, og de har tilsammen besvaret spørgeskemaer, der omhandler i alt 4.770 børn og unge, som enten er eller har været i pleje.

I Danmark er der anbragt mere end 5.000 børn og unge i familiepleje, og der er et sted mellem 4.300 og 5.000 familieplejere, så det er en omfattende undersøgelse, holdet fra Aalborg Universitet har gennemført. Mellem 70 og 80 pct. af de familieplejere, som har fået et spørgeskema tilsendt, har svaret.

Tankevækkende

Undersøgelsen opdeler familieplejerne i syv grupper ud fra erfaring og uddannelse (se artiklen 'Sta-

bile ægteskaber og godt uddannede' på side 15), og alle grupper af familieplejere svarer, at de modtager børn og unge med store problemer.

Det gælder således også familieplejere uden erfaring og uden pædagogisk baggrund. Der er både tale om børn med svære diagnoser og børn med særlige følelsesmæssige behov, og en stor del af dem har flere problemstillinger på en gang.

– Det er tankevækkende, at så mange af de børn og unge, der anbringes i almindelig familiepleje, er så belastede på så mange områder. Det kan undre, at det ikke er de uddannede og mest erfarne, som bliver pålagt opgaven i forhold til den her gruppe, siger Inge Bryderup.

Mange af familieplejerne er heller ikke på forhånd blevet orienteret om det barn, de skal have i pleje, viser undersøgelsen. En tredjedel af familieplejerne svarer, at de fra starten af plejeforholdet ikke er blevet grundigt informeret af kommunen i forhold til børnene og de unges behov og vanskeligheder. En anden tredjedel svarer, at de kun i 'lav eller meget lav' grad er blevet grundigt informeret.

– Når man ser på, hvor belastede børn og unge, gruppen af familieplejere uden erfaring og pædagogisk baggrund har, så må man sige, at den gruppe må have det rigtig svært, konstaterer Inge Bryderup.

Undersøgelsen modsiger således den gængse opfattelse af, at børn og unge, der anbringes i almindelige familiepleje, er mindre belastede end andre anbragte børn.

Psykiatriske diagnoser

Undersøgelsen konkluderer, at over halvdelen af alle familieplejeanbragte børn og unge kan karakteriseres som børn og unge, der har omfattende vanskeligheder og komplekse behov.

I undersøgelsen har forskerne set specifikt på to grupper børn og unge med omfattende vanskeligheder og særlige komplekse behov, som bliver anbragt i almindelig familiepleje:

Godt en tredjedel af anbragte børn og unge har ifølge familieplejerne en psykiatrisk diagnose. Og knap halvdelen af de anbragte børn og unge uden en psykiatrisk diagnose har 'i høj grad' særlige følelsesmæssige behov.

Sammenlagt er det 70 pct. eller 3.460 ud af 4.770 børn i undersøgelsen som af familieplejerne beskrives som børn og unge med særligt komplekse behov.

I mange af disse plejeforhold bliver der ydet ekstra vederlag til familieplejerne på grund af det store arbejde. Det er også den gruppe anbragte børn og unge, der hyppigst kommer i aflastning.

Familieplejerne angiver ofte forældrenes problemer som årsag til, at barnet bliver anbragt. Det drejer sig især om misbrug, omsorgssvigt og psykiske lidelser. Når årsagen ligger hos barnet er det ofte tale om psykiske problemer, udadreagerende adfærd og skoleproblemer.

Langt fra hjemmet

Anbragte børn og unge har ret til samvær og kontakt til deres forældre, og det er således også et krav til plejeforældrene, at de samarbejder med forældrene. Det er kommunens ansvar, at der er regelmæssig kontakt og samvær mellem det anbragte barn og forældrene.

Men at det langt fra sker altid, viser familieplejernes svar i undersøgelsen:

43 pct. af de anbragte har ingen kontakt til deres far, og 18 pct. har ikke til deres mor. Og en forholdsvis stor andel har kun en sporadisk kontakt til deres forældre, og kun halvdelen af børnene er alene med deres forældre under samværet, og flertallet af børn og unge overnatter aldrig hos deres forældre.

Mindst kontakt til forældrene har anbragte børn og unge med en psykiatrisk diagnose.

Familieplejerne bor ofte i landdistrikterne eller i mindre byer. Kun 5 pct. bor i større byer med over 100.000 indbyggere.

Det betyder, at mange børn og unge anbringes i plejefamilier, der ligger forholdsvis langt væk fra forældrene, så den geografiske afstand er måske en af forklaringerne på, at det anbragte barn ofte har forholdsvis ringe eller slet ingen kontakt til forældrene, påpeger Inge Bryderup.

Far og mor betyder meget

En anden forklaring kan være, at næsten dobbelt så mange børn (23 pct.) bliver anbragt uden forældrenes samtykke som for godt 10 år siden. Det kan kræve en ekstra indsats at etablere kontakt mellem barnet og forældrene, når barnet er tvangs-anbragt. Samværet kan også være vanskeligt at gennemføre med forældre med fx store misbrugsproblemer, eller med forældre, der er boligløse, eller hvis samarbejdet mellem familieplejeren og forældrene er svært, påpeger Inge Bryderup.

– Det er tankevækkende, så lidt de anbragte børn ser deres forældre. Og af dem, der har samkvem, er kun halvdelen alene med deres forældre under samværet.

Selv med Inge Bryderups omfattende kendskab til området er det et af de resultater i undersøgelsen, der har overrasket hende mest.

– Enhver anbringelse sker med henblik på, at barnet skal hjem på et tidspunkt, derfor er det vigtigt at holde kontakten. Desuden ved man fra socialforskningen, hvor meget forældrene – uanset hvor meget de har svigtet børnene – betyder i barnets liv.

Når man ser på, hvor belastede børn og unge, gruppen af familieplejere uden erfaring og pædagogisk baggrund har, så må man sige, at den gruppe må have det rigtig svært

Inge Bryderup, professor, Aalborg Universitet

Når man lægger det hele sammen, kan man sige, at det bliver et rigtig spinkelt netværk, de unge, som flytter fra familieplejen, har med sig. Man må spørge, hvem har de overhovedet af nære relationer i deres liv?

Inge Bryderup, professor, Aalborg Universitet

Hun understreger, at der skal være helt særlige grunde til, at en kommune ikke understøtter, at børn og forældre ser hinanden.

– Børnene er i snit anbragt i fem år. Det er lang tid i en barndom, og hvis de slet ikke eller kun i ringe grad kender deres forældre, kan det i sig selv give problemer, hvis de senere hen flytter hjem til dem.

Spinkle netværk

Hun peger på, at det ikke kun er i forhold til forældrene, at børnene ofte har et spinkelt netværk. Familieplejernes svar viser, at mange af de anbragte børn og unge ikke så hyppigt som andre børn deltager i fritidsaktiviteter uden for skolen og at de sjældnere danner venskaber med jævnaldrende.

– Det overrasker mig, at de anbragte børn og unge har så spinkelt et netværk og så få muligheder for at udvikle sociale kompetencer, siger hun.

Man ved, at mange plejebørn flytter fra familieplejen, når de er omkring 17 år, og mange af dem har ikke kontakt til familieplejen efter anbringelsen. Det er også en meget lille del, som ifølge familieplejerne modtager efterværn.

– Når man lægger det hele sammen, kan man sige, at det bliver et rigtig spinkelt netværk, de unge, som flytter fra familieplejen, har med sig. Man må spørge, hvem har de overhovedet af nære relationer i deres liv? Og det sker i en tid, hvor vi betoner, hvor vigtigt såkaldt normale unges netværk er i forhold til at klare sig i skolen og uddannelsessystemet.

– Det giver et billede af mange ensomme unge med både minuspoint på kontoen i forhold til at være anbragt i barndommen, men også at man som ung slet ikke har sociale netværk, som man kan udvikle kompetencer med, eller en forælder, der støtter den unge, og som måske også kan hjælpe med at hænge et billede op, siger Inge Bryderup.

Særlige behov i skolen

Forskning på området viser, at børn og unge i familiepleje generelt har større indlæringsproblemer og vanskeligheder med i det hele taget at følge en skolegang sammenlignet med normalbefolkningen. Derfor er familieplejerne blevet bedt om svare på, hvordan deres plejebarn klarer sig.

De fleste (64,7 pct.) går i almindelig folkeskole, og omkring en femtedel af dem modtager specialundervisning.

En fjerdedel af børnene og de unge går i specialskole, hvilket er langt flere end blandt

skolepligtige børn generelt. Men mere end 10 pct. af de skolepligtige børn og unge modtager ikke undervisning.

Ser man på gruppen af børn og unge med en psykiatrisk diagnose, går halvdelen af dem i specialskole, og næsten en femtedel af dem trives ifølge familieplejerne i 'lav eller meget lav' grad i skolen. Over tre fjerdedele af børnene og de unge med en psykiatrisk diagnose vurderes til i 'høj grad' at have særlige faglige behov.

Undersøgelsen konkluderer, at over halvdelen af de familieplejebragte børn og unge må siges at have særlige behov i forhold til skolefaglighed – endda i 'høj grad'. Børnene og de unge modtager langt oftere end deres ikke-anbragte jævnaldrende specialundervisning i en stor del af undervisningstiden, og de går langt oftere på en specialskole.

Brug for mere hjælp

Familieplejerne vurderer, at flertallet af de anbragte børn og unge har særlige behov i forhold til skolefaglighed, og halvdelen ligger under middel i læsning, skrivning og matematik. Samtidig er der en forholdsvis stor andel af børnene og de unge, der vurderes til at mistrives i skolen, og i løbet af deres skolepligtige alder har de haft lange perioder med fravær fra skolen.

Men hjælp til lektierne er ikke det, der står først hos familieplejerne, når man ser deres besvarelser i spørgeskemaet. Her er det at støtte barnet eller den unge i at få en skolefaglig ballast én blandt de mulige seks 'vigtigste opgaver', som familieplejerne har kunnet prioritere imellem. Kun 12,6 pct. af familieplejerne betragter det som en vigtig opgave.

Det undrer Inge Bryderup, at familieplejerne ikke anser det at støtte barnet eller den unge i at få en skolefaglig ballast som en af deres vigtigste opgaver.

Her er der plads til forbedringer, mener hun.

– Da de familieplejebragte skolebørn har massive problemer, kunne man foreslå, at dette område kommer højere på listen i prioriteringen af de vigtigste opgaver.

Og familieplejerne har gode mulighed for at løse opgaven, understreger Inge Bryderup.

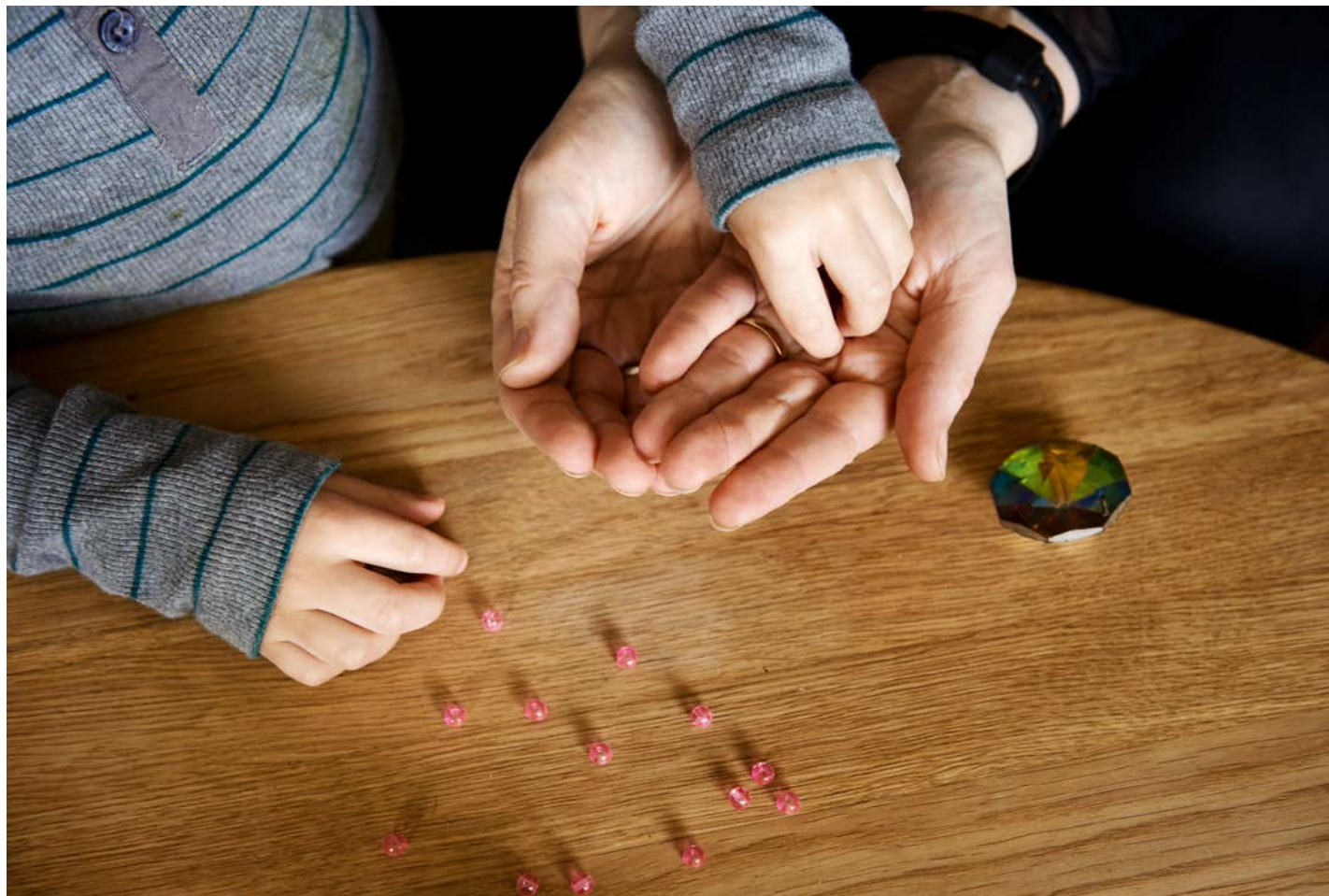
– Langt de fleste familieplejere har et uddannelsesniveau, der skulle kunne medvirke til at opruste de anbragte børn og unges skolefaglighed. Og det at få en god skolegang baner vejen for, at de mest socialt udsatte kan få uddannelse og senere mulighed for arbejde og selvforsørgelse, påpeger hun. ■

De almindelige familieplejere

På disse sider kan du læse om undersøgelsen 'Familiepleje i Danmark', der stiller skarpt på de såkaldt almindelige familieplejere. De udgør knapt tre fjerdedele af samtlige familieplejere i Danmark.

Denne undersøgelse er den første, der er lavet af denne gruppe, mens der findes mere forskning om både netværksanbringelser og om de kommunale familieplejere.

Langt de fleste almindelige plejefamilier er godkendt som generelt egnede, mens godt 10 pct. er godkendt som egnede til at være plejefamilie til ét eller flere konkrete børn (som ikke er en del af deres netværk).

FAMILIEPLEJERE

Stabile ægteskaber og godt uddannede

Almindelige familieplejere ligger over normalbefolkningen, når det handler om at holde sammen og de er godt uddannede – men mange af dem får ikke tilbudt den lovpligtige familieplejeuddannelse, og det halter også med efteruddannelse og supervision

Af Lone Marie Pedersen, redaktionen@sl.dk
Foto: Ricky John Molloy

Det kan godt være, at almindelige familieplejere er gode til at bage boller, men de forstår også at holde sammen og leve i langvarige forhold. Og så har de i højere grad end resten af befolkningen en mellemlang videregående uddannelse.

Det viser en omfattende spørgeskemaundersøgelse, som Institut for Socialt Arbejde på Aalborg Universitet har gennemført blandt 3.167 fami-

lieplejere. Bag undersøgelsen står et forskerhold bestående af professor og forskningsleder Inge Bryderup, adjunkt Mie Engen og forskningsassistent Sune Kring. Formålet med undersøgelsen er at belyse karakteristika ved almindelige familieplejere og de børn, som de har i pleje.

Og et af de tydelige resultater er, at familieplejerne i gennemsnit har flere børn end andre i samme aldersgruppe.

– Det kan pege i retning af, at familierne prioriterer livet sammen med børn højt, siger Inge Bryderup.

Undersøgelsen viser endvidere, at familieplejerne generelt er ældre end nybakte forældre i normalbefolkningen, når de modtager deres første barn i anbringelse. Det er således også mest almindeligt, at familiens egne børn er flyttet hjemmefra, eller at de har et enkelt hjemmeboende barn. Et fåtal af familieplejerne har hjemmeboende børn, der er jævnaldrende med eller yngre end de anbragte børn og unge.

Gennemsnitsalderen for familieplejerne i undersøgelsen er 51,7 år og for deres partner 53

Når man fx ser på, at relativt mange svarer, at deres uddannelse ikke er relevant for arbejdet som familieplejer, er det lidt tankevækkende, at kommunerne forsømmer at give familieplejerne de lovpligtige kurser

Inge Bryderup, professor, Aalborg Universitet

år. Størsteparten er mellem 45 og 65 år, og det er omkring 10 år ældre end i de øvrige nordiske lande. Det ser ud til, at gruppen af familieplejere er blevet ældre de seneste 10 år. Den forholdsvis høje alder undrer Inge Bryderup.

– Man har med valg af familieplejer en ideologisk tænkning om, at de skal ligne en såkaldt normal familie. Her ligner de mere bedsteforældre-generationen. Der er ikke noget galt i, at de er oppe i årene. Det er blot en konstatering.

Om undersøgelsen

I perioden fra 1. februar 2015 til foråret 2017 har en forskergruppe bestående af professor og forskningsleder Inge Bryderup, adjunkt Mie Engen og videnskabelig assistent Sune Kring, Institut for Socialt Arbejde, Aalborg Universitet, gennemført en omfattende spørgeskemaundersøgelse blandt almindelige familieplejere. Undersøgelsen er beskrevet i rapporten 'Familiepleje i Danmark' og vil senere blive udgivet i bogform.

Projektets mål har været mere generelt at belyse karakteristika ved almindelige familieplejere og ved de børn og unge, de modtager i pleje. Projektgruppen har desuden foretaget specifikke analyser af syv grupper af familieplejere:

Familieplejere med erfaring med fem eller flere anbragte børn og unge, familieplejere der er uddannet som pædagog, familieplejere der har familiepleje som den primære arbejdsopgave, familieplejere med erfaring fra arbejdet på døgninstitutioner og opholdssteder, familieplejere med erfaring fra arbejde i dagpleje, vuggestue eller børnehave, familieplejere der ikke har erfaring med at arbejde med børn og unge fra anden beskæftigelse og familieplejere der efter eget udsagn ikke 'vidste nok på forhånd' om hvervet som familieplejer.

Endelig er der foretaget specifikke analyser af karakteristika hos de børn og unge, der af familieplejerne vurderes til at have omfattende vanskeligheder og særligt komplekse behov.

4.300 almindelige familieplejere har fået tilsendt et omfattende spørgeskema, og 3.167 har besvaret skemaerne. Det giver en svarprocent på 73,7, og det betyder, at undersøgelsen er repræsentativ for alle almindelige familieplejere, fortæller Inge Bryderup.

Det er første gang, der foreligger en så omfattende undersøgelse, som bygger på familieplejernes egne vurderinger.

Det Obelske Familiefond har støttet projektet økonomisk.

Hun peger dog på, at der om få år kan komme store rekrutteringsproblemer, fordi så mange familieplejere er i samme alder. I dag er kun en femtedel af familieplejerne under 44 år.

En række ligheder

Det er ikke kun alderen og stabile ægteskaber familieplejerne har til fælles. På mange andre områder ligner de også hinanden. De bor oftere end normalbefolkningen på landet eller i en mindre provinsby i eget hus eller på en landejendom.

De er stort set alle etniske danskere (98,2 pct.), men godt en femtedel svarer, at de har eller har haft anbragte børn med en anden etnisk baggrund.

Familieplejerne er også blevet bedt om at svare på deres religiøse tilhørsforhold. Og i forhold til flere undersøgelser af normalbefolkningens kristne tilhørsforhold er der en stor overrepræsentation af familieplejere med et kristent grundlag. Således svarer 82 pct., at de har et kristent grundlag.

Langt de fleste har et eller to børn anbragt (henholdsvis 46,4 og 32,7 pct.) Knap 10 pct. har tre børn i pleje og 2 pct. har fire børn i pleje.

Godt halvdelen af familieplejerne svarer, at de har haft eller har børn i aflastning samtidig med, at de har børn i familiepleje.

Jobbet er valgt til

Undersøgelsen afliver eventuelle forestillinger om, at familieplejere for en stor dels vedkommende er uuddannede: Familieplejere har i højere grad end normalbefolkningen gennemført en mellemlang videregående uddannelse.

I aldersgruppen 40-69 år har 43,1 pct. gennemført en mellemlang videregående uddannelse, mens det tilsvarende tal for normalbefolkningen er 17,9 pct.

Blandt partnere til familieplejere ligger uddannelsesfrekvensen for de mellemlange videregående uddannelser også højere end hos normalbefolkningen, nemlig på 26,1 pct.

Sammenligner man med tilsvarende tal fra fx Norge og Sverige, så er der her det omvendte billede, idet tidligere forskning har vist, at familieplejerne har et lavere uddannelsesniveau end resten af befolkningen.

En anden myte, denne undersøgelse også kan aflive, er, at familieplejerne har valgt jobbet, fordi de blev arbejdsløse.

Langt størsteparten af familieplejerne (95,7 pct.) svarer, at de har været aktive på arbejdsmar-

kedet, før de blev familieplejere. Og for partners vedkommende er det 97,8 pct.

Gruppen deler sig i to, når vi ser på den beskæftigelsesmæssige status som familieplejer. Knap halvdelen har familieplejen som sin eneste beskæftigelse. De fleste af partnerne har typisk fuldtidsbeskæftigelse udover familieplejerhvervet.

Erfaring, men...

Familieplejerne har også svaret på, hvem der har familieplejekontrakten med kommunen, og her svarer tre femtedele (62,4 pct.), at kvinden i familien står som den primære person. Kun omkring en tredjedel svarer, at de skiftes nogenlunde, og kun en tiendedel svarer, at manden står som den primære person på kontrakten.

– Taget i betragtning, at cirka 80 pct. af familieplejerne er kvinder, er det således overvejende kvinden i familien, der formelt set er den primære omsorgsperson, siger Inge Bryderup.

Familieplejerne er også blevet bedt om at svare på, om de har erfaring med arbejdet med børn og unge, inden de blev familieplejer. 80 pct. svarer, at det har de. Af dem har omkring halvdelen erfaring fra arbejdet på normalområdet (dagpleje, vuggestue, børnehave, skoler og lignende), mens en fjerdedel har erfaring fra specialområdet (døgninstitutioner og socialpædagogisk opholdssted).

Men selvom relativt mange familieplejere svarer, at de har erfaring med at arbejde med børn, så er det næsten halvdelen, som oplyser, at deres uddannelse ikke har relevans for familieplejerhvervet.

Ser man på den gruppe, som mener, at deres uddannelse har relevans som familiepleje, så har en tredjedel en pædagoguddannelse. På andenpladsen kommer læreruddannede (8 pct.) og dernæst en uddannelse som social- og sundhedsassistent (7 pct.).

Kommunale forsømmelser

En forudsætning for at fungere som familieplejer i Danmark er, at man i forbindelse med den første godkendelse gennemfører et grundkursus i at være familieplejer. Kommunen har pligt til at tilbyde kurset. Alligevel svarer omkring en femtedel af familieplejerne, at de aldrig har været på kursus.

– Når man fx ser på, at relativt mange svarer, at deres uddannelse ikke er relevant for arbejdet som familieplejer, er det lidt tankevækkende, at

kommunerne forsømmer at give familieplejerne de lovpligtige kurser, siger Inge Bryderup.

Bedre ser det ikke ud, når familieplejerne svarer på, om de har været på efteruddannelse inden for de seneste tre år. Selvom de både har pligt til at tage på efteruddannelse og krav på det, svarer knap en femtedel, at de ikke har modtaget efteruddannelse.

Familieplejerne er også blevet bedt om at svare på, om de modtager tilstrækkelig supervision i forhold til deres behov. Her svarer en tredjedel, at de aldrig får supervision i forhold til det barn, de har anbragt.

Undersøgelsen viser desuden, at omkring en fjerdedel af familieplejerne oplyser, at de i 'lav eller meget lav grad' er tilfredse med både omfanget og kvaliteten af supervisionen.

– Det er skræmmende set i lyset af, hvor belastede børn familieplejerne modtager, siger Inge Bryderup.

Dårlig kontakt og information

Familieplejerne er blevet bedt om at vurdere samarbejdet med den kommune, som har anbragt barnet. Næsten halvdelen svarer, at de har kontakt til den anbringende kommune et par gange hvert halve år eller sjældnere, mens den anden halvdel har kontakt ca. en gang om måneden.

Familieplejerne svarer også på, om de er tilfredse med omfanget af kontakten til den anbringende kommune. Svarene viser, at omkring halvdelen af familieplejerne er utilfredse med den kontakt, de har til kommunen omkring det anbragte barn.

Samme mønster viser sig, når der bliver spurgt til, hvor tilfredse de er med kvaliteten af kontakten til den kommunale samarbejdspartner. Ca. en femtedel oplyser, at de i 'lav eller meget lav grad' er tilfredse med kvaliteten af kontakten, og knap en tredjedel svarer, at de i 'nogen grad' er tilfredse med omfanget af kontakten.

Ser man på de informationer, familieplejerne har fået, inden de modtog barnet, føler mange, at

Kommunen skal informere familieplejerne om, hvad det er for et barn, de får i pleje. Det betyder rigtig meget, at man kender den opgave, man påtager sig. Får man ikke de informationer, betyder det i værste fald, at man ikke kan påtage sig opgaven

Inge Bryderup, professor, Aalborg Universitet

Det ser ud til, at man ikke entydigt kan beskrive familiepleje som enten et arbejde eller et kald. Og set med familieplejernes øjne er der ikke nødvendigvis en modsætning mellem at betragte det anbragte barn eller den unge som et medlem af familien og så at mene, at man udfører et arbejde

Inge Bryderup, professor, Aalborg Universitet

de ikke har fået nok at vide. Således peger godt en tredjedel af familieplejerne på, at de fra starten af anbringelsen ikke er blevet grundigt informeret af kommunen i forhold til børnene og de unges behov og vanskeligheder.

Godt en tredjedel oplyser, at de i 'lav eller meget lav grad' fik en beskrivelse af barnet eller den unge, som var dækkende for barnets behov og vanskeligheder.

– Der er en stor gruppe, som er utilfredse med både omfanget og kvaliteten i kontakten til den anbringende kommune. Kommunen skal informere familieplejerne om, hvad det er for et barn, de får i pleje. Det betyder rigtig meget, at man kender den opgave, man påtager sig. Får man ikke de informationer, betyder det i værste fald, at man ikke kan påtage sig opgaven, siger Inge Bryderup.

Derfor blev jeg familieplejer

Familieplejerne er også blevet spurgt om deres motiver for at påtage sig opgaven og har skullet prioritere nogle emner, der var givet på forhånd.

– Vi har spurgt familieplejerne, fordi vi har en antagelse om, at deres motiv for at påtage sig opgaven betyder meget for, hvordan forholdet til barnet udvikler sig, siger Inge Bryderup.

Familieplejerne har skullet prioritere seks områder og give hver enkelt karakter ud fra graden af prioritet. Det fremgår af besvarelserne, at langt de fleste (87 pct.) svarer som 1. eller 2. prioritet, at deres motiv har været et ønske om at hjælpe et barn, som har det svært.

Motivet om at kunne arbejde behandlingsmæssigt med børnene har omkring halvdelen af familieplejerne givet som 1. eller 2. prioritet.

Omkring en tredjedel angiver motivet om at blive familieplejer for at kunne leve i en familie som 1. eller 2. prioritet.

Der er desuden en stor gruppe familieplejere (80 pct.) som har givet 1. eller 2. prioritet til motivet om muligheden for at tilrettelægge eget arbejde.

Familieplejerne har også fået mulighed for at svare på, om et motiv kunne være, at jobbet gav dem en økonomisk mulighed for at gå hjemme med egne børn. Hertil svarer kun 10 pct., at det har været et væsentligt motiv. 74 pct. af familieplejerne angiver derimod, at det er det mindst væsentlige motiv.

Kærlighed eller kald

Familieplejerne er blevet bedt om at prioritere oplyste opgaver, og flertallet af familieplejerne svarer, at den vigtigste opgave for dem er at give det anbragte barn omsorg. Tæt på 90 pct. af alle adspurgte betragter det som 1. eller 2. prioritet i deres arbejde.

På andenpladsen kommer det at give barnet kærlighed. Det synes godt 70 pct. er den vigtigste eller næstvigtigste opgave

– Det tal er langt større end jeg havde forestillet mig. Man kan godt give omsorg til et omsorgs-svigtet barn uden at give det kærlighed. Familieplejerne vægter således de følelsesmæssige, sociale og relationelle aspekter højt i forhold til det anbragte barn, mens opgaver som at være 'opdrager' eller noget, der har med 'terapi' at gøre, bliver prioriteret lavere, siger Inge Bryderup.

Familiepleje fremstilles ofte i den samfundsmæssige debat som en opgave, familieplejerne tager på sig af et godt hjerte, fordi de gerne vil gøre en forskel. Som et kald, der står i modsætning til et arbejde, man får løn for at udføre. Forskerne har derfor præsenteret familieplejerne for en række udsagn, der er udtryk for at se familieplejen som enten et arbejde eller et kald.

Næsten alle familieplejerne (94,8 pct.) erklærer sig enig i, at de anbragte børn og unge bør betragtes som en del af plejefamilien.

– Dette kan ses som udtryk for, at familieplejerne betragter det som deres opgave at tage barnet eller den unge ind som et medlem af familien og ikke som et arbejde, man kan holde fri fra og lægge distance til, siger Inge Bryderup.

Alligevel er en femtedel enig i, at familiepleje mest af alt er et arbejde, og ca. en tredjedel er hverken enig eller uenig i den påstand.

– Det ser ud til, at man ikke entydigt kan beskrive familiepleje som enten et arbejde eller et kald. Og set med familieplejernes øjne er der ikke nødvendigvis en modsætning mellem at betragte det anbragte barn eller den unge som et medlem af familien og så at mene, at man udfører et arbejde, konstaterer Inge Bryderup. ■

FAMILIEPLEJERE

Giv nu familieplejerne et løft

Undersøgelsen blandt plejefamilierne bør mane til alvorlig eftertanke ude i kommunerne, mener Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Nu bør kommunerne sætte sig ned og læse den nye store undersøgelse af familieplejernes forhold – og dermed de anbragte børns og unges livsvilkår – grundigt igennem. Og så bør de gøre deres bedste for at give familieplejeområdet et løft og sikre, at der er de rigtige tilbud – også til de mest udsatte anbragte børn og unge.

Sådan siger Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen i en kommentar til den store undersøgelse af familieplejen i Danmark, udarbejdet af forskere fra Aalborg Universitet med professor Inge Bryderup i spidsen og omtalt på de foregående sider.

Undersøgelsen viser bl.a., at plejefamilierne oplever, at flere børn og unge, der har været udsat for svære belastninger, nu anbringes i familiepleje, og den viser, at de også bliver anbragt hos plejefamilier uden de faglige forudsætninger for at håndtere de svære belastninger og skader, børnene kommer med.

Undersøgelsen viser tillige, at kommunerne i vidt omfang ikke giver plejefamilierne den grunduddannelse, de har lovkrav på, og at det også halter gevaldigt, når det kommer til efteruddannelse og faglig supervision. Desuden vurderer rigtig mange plejefamilier kontakten med kommunen om plejebarnet som alt for dårlig.

Ikke i orden

Det er ganske enkelt ikke i orden, siger Verne Pedersen:

– En række kommuner har nogle meget høje mål for, hvor mange børn der skal anbringes i familiepleje, og seks ud af ti anbringelser i dag sker i familiepleje. Men undersøgelsen tyder på, at der i for mange tilfælde er skævet mere til politiske måltal og den kommunaløkonomiske bundlinje end til barnets tarv, når barnet anbringes, siger hun.

– Når man har sådan et mål, skal det jo afspejle sig i de faglige kompetencer, der ligger i plejefami-

lierne. Men resultaterne i undersøgelsen her tyder jo desværre på, at det ikke bliver taget alvorligt nok ude i de enkelte kommuner – hverken når det handler om de faglige krav, kommunerne stiller til plejefamilierne, eller i de arbejdsvilkår og faglige tilbud, de tilbyder familierne. Og det kan ikke undgå i sidste ende at gå ud over de anbragte børn og unge.

– Når man svigter plejefamilien, svigter man også det anbragte barn, og jeg mener, at denne undersøgelse bør mane til alvorlig eftertanke i kommunerne, lyder det fra Verne Pedersen.

Kort efter omtalen af undersøgelsen i DR og på Socialpædagogernes hjemmeside kom den første reaktion fra kommunerne, da Niels Arendt Nielsen, kontorchef i KL, over for DR Nyheder medgav, at der kan være plads til forbedringer:

– Generelt mener vi, at det fungerer godt nok. Men den her undersøgelse giver selvfølgelig anledning til, at vi vil kigge nærmere på det og gå i dialog med plejefamilierne for at se, om der er nogle steder, hvor det kan blive endnu bedre, siger han

Det rigtige tilbud til alle

Socialpædagogerne mener, at det skal være et krav, at familieplejere, der skal tage sig af børn og unge med en høj belastningsgrad, skal have en pædagogisk uddannelse eller tilsvarende kvalifikationer. Og så skal det nuværende obligatoriske grundkursus modtages af alle familieplejere – og deres ægtefæller – og være af minimum seks dages varighed, siger Verne Pedersen.

Det er under alle omstændigheder en stor opgave at være plejefamilie, men det er særlig kritisk, når der er tale om børn og unge, der har været udsat for alvorlige belastninger og skader, påpeger hun.

– Og så må man altså se i øjnene, at nogle af de her børn og unge har så ulykkelige oplevelser bag sig, at det er for stor en opgave for en almindelig plejefamilie. Vi er nødt til at have de rigtige tilbud, så vi også kan hjælpe de børn, der har været udsat for de mest alvorlige belastninger. Det er ganske enkelt en dårlig investering ikke at finde det rette tilbud til det enkelte barn, siger Verne Pedersen.

Socialpædagogerne vil nu nærlæse den omfattende undersøgelse og senere komme med forbundets anbefalinger på baggrund af resultaterne. ■

Generelt mener vi, at det fungerer godt nok. Men den her undersøgelse giver selvfølgelig anledning til, at vi vil kigge nærmere på det og gå i dialog med plejefamilierne for at se, om der er nogle steder, hvor det kan blive endnu bedre

Niels Arendt Nielsen,
kontorchef, KL

FAMILIEPLEJERE

Der er ingen tvivl om, at det har været benhårdt – og også hårdere, end vi havde forventet – men nu går det bedre. [...] og så er det dejligt, at kommunen ikke går ind og siger: 'Nå, nu går det bedre. Så skal I gå ned i løn'.

Mette Pabijan, familieplejer

Børn skal jo ikke være en handelsvare

Som familieplejer går det op og ned – men for Henrik Skov Hansen og Mette Pabijan er aflønningen den samme, uanset hvordan det går. Og det er en kæmpe gevinst, mener de

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Foto: Ricky John Molloy

To forskellige episoder beskriver Henrik Skov Hansen og Mette Pabijans liv som familieplejere. Den ene er en eftermiddag, hvor Henrik Skov Hansen sidder på gulvet med høreværn. Ved siden af sidder hans halvandet-årige plejesøn og skriger. Skriger, skriger, skriger, skriger, skriger og skriger, som han har gjort i hvad der føles som uafbrudt i et helt år.

– Det er vildt, hvad det gør ved dit eget nervesystem, når et barn græder, græder og græder, mens det lukker af, så du ikke kan få kontakt, siger Henrik Skov Hansen, der i dag har fået en skulderskade, fordi han har båret så meget rundt på plejebarnet.

– Jeg var nødt til at bruge høreværn for selv at kunne være i det og være hos ham. Vi var også nødt til at bruge høreværn, når vi kørte i bil. Og på et tidspunkt var det så slem, at vores naboer, der ikke vidste, at vi var plejeforældre, begyndte at tale om, hvad der skete hos os? Var der nogle børn, der blev slået, når de græd så meget? Skulle de kontakte de sociale myndigheder?

Lækkermåsen

Den anden episode er nyere og fra en morgenstund. Mette Pabijan smiler til plejesønnen, der på det tidspunkt er toogethalvt år.

– Du er en lækkermåse, siger hun.

– Ja, nikker han.

– Og klog.

Livet som familieplejer for to små børn rummer både store opture og store nedture. Men for Mette Pabijan og Henrik Skov Hansen er der én ting, der ligger fast: Honoreringen.

Som kommunal familieplejer i de fem samarbejdende kommuner Gladsaxe, Gentofte, Lyngby-

Taarbæk, Herlev og Rødovre får man 10 vederlag pr. barn pr. måned svarende til godt 40.000 kr.

Vederlagene bliver hverken reguleret op eller ned i løbet af plejeperioden, og det er en stor fordel, mener Henrik Skov Hansen.

– Børn skal jo ikke være en handelsvare som fløde tomater, hvor man kan diskutere, hvad prisen skal være, så det er dejligt, at vi slet ikke skal forholde os til det, siger han.

Mette Pabijan er helt enig.

– Der er ingen tvivl om, at det har været benhårdt – og også hårdere, end vi havde forventet – men nu går det bedre. Og det er altså ikke kommet af sig selv. Det er kommet, fordi vi har lagt et kæmpe arbejde i det med hele vores faglighed, og så er det dejligt, at kommunen ikke går ind og siger: 'Nå, nu går det bedre. Så skal I gå ned i løn'.

Faglighed i spil

På grund af tavshedspligten og hensynet til børnenes privatliv kan Mette Pabijan og Henrik Skov Hansen ikke fortælle om børnenes baggrund og årsagerne til, at det i dag er et fuldtidsjob for to at tage sig af dem.

– Men jeg kan i hvert fald sige, at jeg aldrig i mit liv har arbejdet så meget og så hårdt, som jeg gør nu, siger Henrik Skov Hansen, der er uddannet socialpædagog med knap 25 års erfaring på specialområdet, hvor han bl.a. har arbejdet på behandlings- og døgninstitutioner.

– Til gengæld har jeg heller aldrig været så stolt af mit arbejde, som jeg er nu. Jeg er stolt af de unger og den måde, de udvikler sig på, siger han.

Og den vurdering bakkes op af Jane Mannerop Wiid, der er tværkommunal projektkoordinator og supervisor i det kommunale familieplejeprojekt med fem samarbejdende kommuner (se faktaboks).

– Henrik og Mette har virkelig været på hårdt arbejde, men de har haft en mission om, at det skulle lykkes. Og nu kan vi se, hvordan det letter. Og det har faktisk været fantastisk at være vidne til den udvikling, der er sket.

Mette Pabijan er også uddannet pædagog med erfaring fra specialområdet og har derudover en kandidatgrad i pædagogisk psykologi og en diplomuddannelse i ledelse, som hun bl.a. har brugt som institutionsleder på Sundholm.

Hun og Henrik Skov Hansen er enige om, at de bruger deres faglighed for fuld kraft i arbejdet som kommunale familieplejere.

– Vi arbejder fx meget med tilknytning, konflikt-nedtrapning, afledning og low arousal, forklarer Mette Pabijan.

– Men vi har også oplevet at komme til kort med hele vores pædagogiske værktøjskasse, og så har vi heldigvis kunne få hjælp af andre fagpersoner, tilføjer Henrik Skov Hansen.

Godt samarbejde

I forhold til samarbejdet med kommunen er de enige om, at det gør en positiv forskel, at honoreringen ligger fast.

– Fra min egen tid som leder ved jeg jo, at man typisk prøver at sælge sig selv, når man skal forhandle løn, og det er dejligt, at vi ikke skal sælge os selv til kommunen. Vi er trygge ved at fortælle om det, der er vanskeligt – og bede om hjælp, siger Mette Pabijan.

– Og omvendt slipper vi også for risikoen for, at man taler barnet ned, hvis man ved, at det kan få

betydning for ens egen løn. Vi har også fokus på den positive udvikling, tilføjer Henrik Skov Hansen.

De ti vederlag, som Henrik Skov Hansen og Mette Pabijan hver får udbetalt for at være kommunal familieplejer, udgør i 2017 41.520 kr. – men de skal selv spare op til pensionen, så når man sammenligner med et job, hvor arbejdsgiveren betaler 10 pct. til pension, svarer det i runde tal til en månedsløn på 37.750 kroner. Dertil kommer et beløb, der skal dække udgifter til børnene som fx tøj, mad, legetøj og logi.

– I store træk er vores økonomi den samme som før, vi blev kommunale familieplejere, og jeg ville heller ikke være gået ind i det, hvis jeg skulle gå ned i løn. For hvorfor skulle jeg gøre det, spørger Henrik Skov Hansen.

Kort opsigelse

Mette Pabijan og Henrik Skov Hansen er enige om, at det giver en stor tryghed, at de ved, at vederlagene ligger fast, så de ikke skal spekulere på, om de bliver sat ned. Men de er utilfredse med, at de kun har en måneds opsigelse.

TEAMWORK Mette Pabijan og Henrik Skov Hansen har blandt andet valgt arbejdet som familieplejere, fordi de gerne vil have mere tid sammen. Og det har de fået med en dagligdag, hvor de er hinandens nærmeste kollegaer og sparringspartnere.

Fakta om kommunale familieplejere

I 2011 blev det med Barnets Reform muligt at oprette kommunale plejefamilier, der er et alternativ til institutionsanbringelse og rummer børn med høj belastningsgrad. Det kan fx være børn med handicap eller tilknytningsforstyrrelser.

Det er socialtilsynene, der godkender de kommunale familieplejere, der skal have særlige kompetencer til at tage sig af behandlingskrævende børn – typisk i form af en pædagogisk uddannelse.

Kommunale familieplejere skal tilbydes mere støtte end almindelige familieplejere. Fx skal de som minimum have fire årlige undervisningsdage mod to til almindelige familieplejere, og de skal tilbydes mere supervision.

I 2015 var i alt 113 børn anbragt i kommunal familiepleje.

Mette Pabijan og Henrik Skov Hansen er kommunale familieplejere i det tværkommunale samarbejde mellem Gentofte, Rudersdal, Herlev, Gladsaxe og Lyngby-Taarbæk.

Her får de kommunale familieplejere gruppesupervision syv-otte gange om året i 3,5 time, hvor der i et fagfællesskabeligt og socialt forum er mulighed for at drøfte noget af det, de arbejder med og udfordres i. Endvidere får de individuel supervision, råd og vejledning fra familieplejekonsulenterne, der kommer på besøg hver 6.-8. uge.

Det er forskelligt, hvordan de kommunale familieplejere aflønnes. I ovennævnte fem kommuner sker det med en fast honorering på 10 vederlag (41.520 kr.) om måneden gennem hele plejeperioden. Der er tale om en fuldtidsbeskæftigelse.

De fem kommuner søger løbende nye kommunale familieplejere. Læs mere på www.kommunaleplejefamilier.dk

Der er ikke noget bedre end, når vores plejesøn kommer og siger: 'Næsekys'. Og så får man sådan et ordentligt trutkys bagefter

Mette Pabijan, familieplejer

– Hvis børnene en dag skal væk fra os, vil det følelsesmæssigt være meget vanskeligt – og så er det ikke rimeligt, at man også skal blive økonomisk presset, siger Mette Pabijan.

– Nej, og det er også en mærkelig mangel på anerkendelse, for med vores erfaring er der jo normalt en helt anden opsigelsesfrist, supplerer Henrik Skov Hansen.

Som medlemmer af Socialpædagerne har de dog en lønforsikring, der betyder, at de i op til seks måneder kan få dækket 80 pct. af lønnen (eller i deres tilfælde: vederlagene), hvis de bliver arbejdsløse.

– Og det hjælper selvfølgelig rigtig meget, men for mig er der også noget principielt i det, siger Henrik Skov Hansen.

I store træk mener Henrik Skov Hansen og Mette Pabijan dog, at de har gode vilkår – hvilket i deres øjne også er nødvendigt, hvis kommunerne vil tiltrække kvalificerede, kommunale familieplejere, der kan løfte en krævende opgave.

Henrik Skov Hansen og Mette Pabijan er enige om, at den helt store gevinst ved arbejdet slet ikke handler om vederlag – men om den kærlighed, de udvikler til børnene, og den glæde, de føler, når de trives.

– Der er ikke noget bedre end, når vores plejesøn kommer og siger: 'Næsekys'. Og så får man sådan et ordentligt trutkys bagefter, siger Mette Pabijan.

Og netop fordi, der er så store følelser på spil, er det i hendes øjne særlig godt med en fast aftale om honoreringen:

– Som plejemor og plejefar bliver du følelsesmæssigt tæt knyttet til dit plejebarn – og så kan det være umuligt at sige nej, hvis kommunen vil sætte dig ned i vederlag, også hvis det fx betyder, at du er nødt til at have andet arbejde ved siden af, selvom plejebarnet faktisk er en fuldtidsopgave. Og det er ikke en rimelig situation at bringe familieplejerne i. Der skal være klare aftaler fra start, hvor du reelt har mulighed for at sige ja eller nej. ■

FAMILIEPLEJERE

Allerhelst vil vi have overenskomstdækket området, og det er det, vi arbejder for – men indtil vi får en overenskomst, er gennemsnitsmodellen det næstbedste, fordi den skaber ro og stabilitet

Verne Pedersen, næstformand, Socialpædagogerne

Opgør med det omvendte incitament

Jo bedre du gør dit arbejde, jo lavere løn får du. Sådan ser virkeligheden ud for mange familieplejere. Men flere steder i landet skyder nye modeller frem, hvor plejefamilier får den samme aflønning under hele anbringelsen

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Hold da op, hvor har du gjort en god indsats. Så skal du da sættes ned i løn. Sådan oplever mange familieplejere, at virkeligheden ser ud, fordi antallet af vederlag afhænger af barnets udfordringer: Jo højere belastningsgrad, jo flere vederlag, hvilket betyder, at antallet af vederlag sættes ned, hvis barnet får færre udfordringer – også når det skyldes familieplejerens vellykkede indsats.

Men flere steder i landet bliver der – eller er der allerede blevet – indført en ny honoreringsmodel, hvor familieplejerne i stedet aflønnes med en fast gennemsnitshonorering gennem hele anbringelsen.

– Og det er vi som udgangspunkt meget positive overfor – men det skal gælde for nye plejeforhold eller være et frivilligt tilvalg for eksisterende plejeforhold, siger Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen.

Otte kommuner

Indtil videre arbejdes der med gennemsnitsmodeller i mindst otte kommuner (Aarhus, Randers, Herning, Gentofte, Rudersdal, Herlev, Gladsaxe og Lyngby-Taarbæk). Derudover kommer der i løbet af 2017 efter planen en ny aflønningsmodel i Guldborgsund Kommune, og her har en form for gennemsnitsmodel også været på tale.

I Randers Kommune er en gennemsnitsmodel for øjeblikket ved at blive indført under store sværdslag, fordi mange familieplejere går ned i vederlag (se også artiklen 'Økonomisk strid går ud over børnene'). Men overgangen til en gennemsnitsmodel behøver på ingen måde at hænge sammen med besparelser.

I Herning Kommune understreges dette i en redegørelse til Børne- og Familieudvalget, hvor der står:

'Forvaltningen er netop overgået til 'gennemsnitsaflønning' af nye plejefamilier. Det betyder, at man aftaler en gennemsnitsløn for en længere periode, uanset om barnets funktionsniveau bliver bedre i perioden. Lønnen sættes ikke (som tidligere) ned, hvis barnet får det bedre. Hensigten er at fremme og påskønne plejefamiliens indsats for, at plejebarnet skal få det bedre. Vi forventer ikke at spare penge ved denne omlægning, men forventer at plejebørnene vil få det bedre, og plejefamilierne bliver mere tilfredse.'

Ro i anbringelsen

De fem sjællandske kommuner Gentofte, Rudersdal, Herlev, Gladsaxe og Lyngby-Taarbæk har siden 2011 brugt en gennemsnitsmodel til honorering af kommunernes såkaldte kommunale familieplejere, der er godkendt til at tage sig af børn med særlig store belastninger. Her får man som kommunal familieplejer 10 vederlag om måneden for at have ét barn i pleje – svarende til godt 40.000 kr.

– Vi har valgt den model for at skabe ro gennem anbringelsen, og for at spørgsmål om økonomi ikke skal komme til at fylde for meget, siger Jane Mannerop Wiid, der er tværkommunal projektkoordinator i de fem kommuner.

Bedre samarbejde

Efter hendes vurdering er det en stor fordel, at vederlagenes størrelse ikke er til forhandling.

– Det siger sig selv, at det gør en kæmpe forskel i samarbejdet. Andre steder kan der måske være en tendens til, at familieplejerne 'taler barnet ned' for ikke at blive trukket i vederlag. Det er vi helt fri for, og det frigør en masse energi. Det giver også de kommunale familieplejere et større overskud, når der er ro på økonomien.

Selvom alle de børn, der anbringes i kommunal familiepleje, har en høj belastningsgrad, kan der godt være individuelle forskelle, så nogle har behov for endnu mere pleje og støtte end andre – men de kommunale familieplejere får alligevel samme betaling. Ligeledes kan der være perioder af anbringelsen, hvor arbejdet som kommunal familieplejer

er mere krævende end andre perioder – og også i de tilfælde er honoreringen den samme.

– I sidste ende tænker vi, at det i store træk nok går nogenlunde lige op, men det kan da godt være, at der er nogle, der arbejder lidt hårdere for deres penge end andre. Hvis nogle kommunale plejefamilier er særlig hårdt udfordret, kan vi ikke tilbyde flere vederlag – men vi kan prøve, om vi kan understøtte dem, så det bliver mindre hårdt. Typisk med mere supervision eller anden faglig støtte, men der har fx også været et tilfælde, hvor en plejefamilie fik hjælp til at gøre rent i hjemmet, siger Jane Mannerop Wiid.

Socialpædagogerne er positive

Hos Socialpædagogerne bliver ideen om en fast aflønning gennem hele plejeperioden modtaget med åbne arme. Næstformand Verne Pedersen siger:

– Allerhelst vil vi have overenskomstdækket området, og det er det, vi arbejder for – men indtil vi får en overenskomst, er gennemsnitsmodellen det næstbedste, fordi den skaber ro og stabilitet.

Men det er selvfølgelig ikke lige meget, hvad det er for et gennemsnit: Det skal være en gennemsnitsmodel med en rimelig størrelse på gennemsnittet.

Hun lægger vægt på, at aftalen om gennemsnittet skal forhandles på plads, inden barnet flytter ind – og kun ændres, hvis det viser sig, at forholdene omkring barnet bliver markant anderledes, som det fx kan være tilfældet, hvis barnet senere får stillet en diagnose.

– Forhandlingerne hører som udgangspunkt hjemme inden barnet flytter ind, for det er der, familieplejerne har en fair chance for at sige ja eller nej til vilkårene. Når først barnet er der, begynder familieplejerne jo at knytte sig til det – og det er også meningen med det hele. Men det gør forhandlinger urimelige, for så kan familieplejerne blive så følelsesmæssigt pressede, at det kan føles næsten umuligt at sige nej.

I hendes øjne er en af de store fordele ved indførelsen af gennemsnitsmodellen, at det er et opgør med den såkaldte omvendte incitamentsstruktur, hvor man går ned i løn, når arbejdet lykkes, og det går bedre for plejebarnet. ■

FAMILIEPLEJERE

Økonomisk strid går ud over børnene

I Randers er gennemsnitsmodellen ved at blive indført under store sværdslag. Konkret kan det bl.a. betyde, at to plejebørn må flytte, hvis kommune og familieplejere ikke når til enighed

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Indbydelserne er sendt afsted. Lokalet er bestilt, og grillmenuen bestemt. Men det er langt fra sikkert, at familieplejerne Anette og Niels Jørgensen kommer til at holde konfirmation for deres yngste plejebarn.

– Kommunen har spurgt, om vi ville holde konfirmationen, selvom børnene skulle væk, men det kan vi altså ikke. Så bliver det ikke en glad konfirmationsfest, men en sørgelig afskedsfest, siger Niels Jørgensen.

Niels Jørgensen og hans hustru Anette Jørgensen er blandt de familieplejere, der er kommet alvorligt i klemme i forbindelse med Randers Kommunes planer om at indføre en ny model til honorering af familieplejere – en model, der på lang sigt indebærer en fast honorering, og som på kort sigt betyder, at mange familieplejere skal gå ned i løn, eller vederlag som det korrekt hedder.

– Og vi har været nødt til at sige nej tak til den nye kontrakt, som kommunen vil give os, for det kan simpelt hen ikke hænge sammen for os. Og

medmindre kommunen alligevel ender med at finde en anden løsning, betyder det, at vores to plejebørn skal flytte i en anden plejefamilie, selvom de har boet hos os i syv år, siger Niels Jørgensen.

Store sværds slag

I løbet af efteråret og vinteren har der i Randers Kommune været store sværds slag om familieplejernes honorering. Kommunen vil indføre en ny honoreringsmodel, hvor vederlaget skal ligge fast i stedet for at blive forhandlet år for år, og i samme omgang er mange familieplejere sat ned i vederlag. Det har ført til stor modstand fra bl.a. Socialpædagogerne i Kreds Østjylland, og der har været diskussioner i medierne, henvendelser til socialministeren og demonstrationer i forbindelse med byrådsmøderne. Men det ender alligevel med, at mange plejefamilier går ned i løn.

– Forhandlingerne er ikke helt afsluttet endnu, så vi har ikke noget præcist overblik over hvor mange, der bliver sat præcist hvor meget ned. Men der er 87 plejefamilier, som blev varslet en nedgang, og flertallet er også endt med at gå ned, siger Gert Landergren Due, der er kredsformand i Socialpædagogernes Kreds Østjylland.

Over- eller underbetaling

Spørger man formanden for Børne- og Ungeudvalget i Randers Kommune, Anders Buhl Christensen (V), handler nedgangen i vederlag om, at familieplejerne tidligere har fået for høj en betaling.

Til Randers Amtsavis har han bl.a. sagt:

– Vi sparer ikke pengene (der er budgetteret med en besparelse på 5,8 mio. kr., *red.*), fordi vi går over til den nye model. Besparelsen kommer, fordi vi kigger de gamle aftaler efter og regulerer dem, så de passer til virkelighedens verden.

Spørger man kredsformand Gert Landergren Due, er den udlægning helt hen i vejret.

– Familieplejerne har på ingen måde været for godt betalt. Der er tale om en spareøvelse, så de nu bliver tilbudt en for lav betaling, som mange af dem har svært ved at sige nej til, fordi de er blevet så følelsesmæssigt involveret i deres plejebørn.

8.000 kr. ned i vederlag

For Anette og Niels Jørgensen handler det om en nedgang på omkring 8.000 kr. om måneden, idet de er familieplejere for hver sit plejebarn (der er søskende), og det har været fuldtidsbeskæftigelse for dem begge. Før fik de hver omkring 24.000 kr. om måneden (som der også skal betales pension af) – og nu skal det sættes ned til omkring 20.000 kr. om måneden.

– Ud over tabet af indkomst her og nu vil nedgangen også betyde, at vi ikke længere kan være fuldtidsforsikrede til dagpenge, og vi kan heller ikke opretholde rettigheden til efterløn.

Kommunen siger, at vi kan have andet arbejde ved siden af, men det mener vi ikke, vi kan. Det kræver et stort overskud at være der for vores plejebørn, og vi skal fx også stå til rådighed, hvis der opstår problemer i løbet af skoledagen, siger Niels Jørgensen.

Plejebørnene er mærkede af usikkerheden om, hvorvidt de skal flytte over i en anden plejefamilie, og Niels Jørgensen har mærket stikket af dårlig samvittighed.

– Vi har spurgt os selv: Svinger vi børnene? Men moralsk mener vi ikke, at vi gør noget forkert – det er kommunen, der behandler os helt urimeligt.

Brug for en overenskomst

Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen vil gerne se sagen lidt i helikopterperspektiv.

– Situationen i Randers er helt horribel og illustrerer desværre med al ønskelig tydelighed, hvor galt det kan gå, når spørgsmålet om honorering er til løbende forhandling mellem familieplejer og kommune. Det går ud over børnene, og der bør være nogle klare, faste aftaler – allerhelst en overenskomst – så vi ikke kommer ud i de wild-west-tilstande, vi ser i dag.

Hun understreger, at gennemsnitmodellen som udgangspunkt er en rigtig god ide.

– Men ikke når den tvinges ned over hovedet på familieplejere, der allerede har en kontrakt med kommunen, og slet ikke når den bruges som et spareprojekt, der forringer familieplejernes vilkår (læs mere i artiklen 'Opgør med det omvendte incitament').

For Anette og Niels Jørgensen er spillet ikke helt slut, og de håber, at plejebørnene alligevel kan blive hos dem på vilkår, de kan acceptere. Niels Jørgensen siger:

– Vi har været nødt til at tænke kreativt og foreslå, at jeg går på efterløn og Anette overtager plejeforholdet for begge børn. På den måde kan det være, at der kommer en løsning for os – men det hjælper jo ikke alle de andre plejebørn og familieplejere, der også er kommet i klemme. ■

Vi har spurgt os selv: Svinger vi børnene? Men moralsk mener vi ikke, at vi gør noget forkert – det er kommunen, der behandler os helt urimeligt

Niels Jørgensen,
familieplejer

Diskuter på facebook

Hvem har det moralske ansvar?

En økonomisk strid ender måske med, at to plejebørn må flytte fra deres plejefamilie. Mener du, at familieplejere har et moralsk ansvar for at beholde plejebørnene? Hvorfor/hvorfor ikke? Hvad med kommunen?

Deltag i debatten på: www.facebook.com/groups/socialpaedagogen

DEMENS

Vi skal sætte os på dagsordenen

Det er nu, socialpædagoger skal stemple ind – for mennesker med demens har også brug for en socialfaglig indsats for at bevare et værdigt liv. Det var budskabet på Socialpædagogernes demenskonference, der samlede praktikere, politikere og eksperter

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Foto: Nils Lund

I kan motivere demente mennesker til at gøre ting selv, uden at vi skal ud i magtanvendelse, udadreagerende adfærd og medicinering. Derfor er det så ekstremt vigtigt, at vi får bragt jeres faglighed i spil

Brian Skov Nielsen, rådmand (Ø), Odense Byråd

’Hvor mange af jer er demensvenner?’ Langt over halvdelen af de 250 deltagere i salen rakte uden at tøve hånden op som svar på spørgsmålet fra Brian Skov Nielsen, rådmand (Ø) i Odense Byråd – og selv demensven. Han var en af de mange oplægsholdere på konferencen ‘Styrket livskvalitet for borgere med demens’, som Socialpædagogerne holdt på Comwell Middelfart torsdag den 23. marts.

– Hvor er det fedt, at I stempler så meget ind på den her dagsorden. Det er så vigtigt, fordi de her mennesker med demens, som det hele handler om, de forsvinder væk fra deres familie, fra vennerne og fra virkeligheden – men de fortjener jo stadig at have et liv præget af værdighed, aktivitet og livsglæde, lød det fra Brian Skov Nielsen.

Han fortalte, hvordan man i Odense Kommune arbejder målrettet på at blive bedre til at bringe flere forskellige fagligheder i spil på ældreområdet – fordi det med et stadig stigende antal borgere med demens ikke længere er tilstrækkeligt udelukkende at møde sygdommen med pleje, omsorg og medicin.

– Vi har været rigtig gode til at have en sundhedsfaglig og plejefaglig tilgang på ældreområdet, men det er ikke nok, når det handler om mennesker med demens. De skal selv bringes i spil og aktiveres, og det er jer socialpædagoger, der kan det. Det er jer, der kan kommunikere med borgerne og få dem til at finde vej selv. I kan motivere demente mennesker til at gøre ting selv, uden at vi skal ud i magtanvendelse, udadreagerende adfærd

og medicinering. Derfor er det så ekstremt vigtigt, at vi får bragt jeres faglighed i spil, sagde Brian Skov Nielsen.

Hvidbog samler viden

Temaet for hele konferencen var da også, hvordan den socialpædagogiske faglighed kan byde ind på demensområdet – og hvordan socialpædagoger kan indgå i en tværfaglig indsats og være med til at give mennesker med demens en højere livskvalitet.

I sin åbningstale udtrykte Socialpædagogernes formand Benny Andersen det bl.a. sådan her:

– Vi er pionerer på det her felt – og vi skal holde fast og overbevise om, at socialpædagogikken er en meget vigtig del af værktøjskassen på feltet for mennesker med demens. Vi skal hver eneste dag demonstrere, at socialpædagogik kan bruges og bidrage til den sundhedsfaglige indsats. For det, vi bl.a. kan, det er at se mennesket og have blik for potentialet i alt det, der er uden om diagnosen og sygdommen, sagde han.

På konferencen blev deltagerne præsenteret for en helt ny hvidbog om demens og socialpædagogik (se boks), som konsulent og journalist Steen Kabel har skrevet for Socialpædagogerne. Hvidbogen beskriver bl.a. det paradigmeskifte, der sker inden for demensområdet i disse år, hvor der i stigende grad efterspørges socialpædagogiske kompetencer.

– Eftersom det ikke er lykket at knække koden på det medicinske område, er der nu øget fokus på effekten af den socialfaglige indsats. For der er brug for fagligheder, der ser mennesket bag demenssygdommen og har fokus på personens ressourcer og muligheder frem for begrænsninger. Og det handler på ingen måde om, at man som socialfaglig medarbejder skal overtage de sundhedsfaglige opgaver. Det handler om, at forskellige fagligheder skal komplementere og understøtte hinanden – med mennesket med demens i centrum, lød det fra Steen Kabel.

Tværfagligt samarbejde nødvendigt

I hvidbogen præsenteres en tværfaglig samarbejdsmodel, hvor netop mennesket med demens og familien er i centrum for en helhedsorienteret

indsats baseret på både medicinsk behandling, pleje, omsorg og praktisk hjælp – men også socialpædagogiske metoder, hverdagsrehabilitering og en relationel tilgang.

Og betydningen af en tværfaglig og ikke mindst tidlig indsats blev understreget i et oplæg fra Karen Tannebæk, uddannelsesleder i Nationalt Videnscenter for Demens.

– Mennesker med demens har brug for sundhedsfaglige kompetencer med viden om sygdommen, hjernens funktion og medicinsk behandling – men de har i høj grad også brug for socialfaglige og pædagogiske kompetencer i form af rådgivning og støtte til at leve livet med demens – fagpersoner som ser mennesket bag demensen og personens perspektiv, og som inddrager de pårørende, sagde hun.

Især er det vigtigt, at mennesker med demens så tidligt som muligt i forløbet bliver diagnostiseret, så der kan sættes ind med en målrettet indsats på et tidspunkt, hvor personen selv kan give udtryk for personlige ønsker til den fremtidige pleje og behandling, lød det også fra Karen Tannebæk.

– Med en tidlig indsats kan man støtte mennesker med demens til at bevare personligheden og hjælpe dem til at vedligeholde daglige færdigheder, relationer og deltagelse i sociale fællesskaber. Det handler om at bevare selvbestemmelse og selvstændighed længst muligt – så mennesket med demens stadig oplever, at der er noget at stå op til.

Hun fortalte, hvordan livshistorier er et af de redskaber, man som fagperson bør arbejde med

– fordi det i en tidlig indsats kan hjælpe mennesker med demens til at bevare identiteten længst muligt.

– Når man arbejder med livshistorier, finder man ind til, hvilke værdier og vaner mennesket med demens har med sig, hvad der er vigtigt og betydningsfuldt for den enkelte – og hvad der motiverer vedkommende. Det er et vigtigt redskab til at skabe meningsfuld aktivitet, lød det fra Karen Tannebæk.

Træder ind i borgerens verden

Livshistorier er netop det værktøj, som socialpædagog Birgit Kisbye fra plejecentret Esehuset i Esbjerg har arbejdet med. Hun fortalte i sit oplæg om en borger, 'Peter', som pga. demenssygdommen var dybt ulykkelig og vred og meget svær at nå ind til for medarbejderne.

– Han gik hele tiden rundt og rodede med papirer, aviser og billeder i sin lejlighed fra en pc, som han ikke kunne finde ud af. Han var både utilnærmelig og udadreagerende og ville ikke have spor hjælp til fx personlig pleje. Vi stod med en situation, hvor man i mange tilfælde ville vende sig mod magtanvendelse og medicin for at dæmpe hans adfærd, fortalte Birgit Kisbye.

I stedet gik hun og kollegerne på tværs af fagligheder sammen om at lave en handleplan for Peter – bl.a. ved hjælp af hans livshistorie. Her kom det hurtigt frem, at han tidligere i sit liv havde været meget arbejdsom og haft lederansvar.

– I Peters egen bevidsthed havde han jo stadig den rolle – han så sig selv som en betydningsfuld

Da Bjørg fik diagnosen Alzheimers, var hun 58 år og havde fuld gang i livet. I dag er hun en helt anden kvinde, og jeg kan have svært ved at genkende hende, selvom vi har været gift i 41 år. Min rolle som ægtefælle er blevet ændret til personlig hjælper

Ole Bondesen, pårørende

Mennesker med demens har brug for sundhedsfaglige kompetencer med viden om sygdommen, hjernens funktion og medicinsk behandling – men de har i høj grad også brug for socialfaglige og pædagogiske kompetencer i form af rådgivning og støtte til at leve livet med demens

Karen Tannebæk, uddannelsesleder, Nationalt Videnscenter for Demens

mand med et stort ansvar, og det hang jo slet ikke sammen med en hverdag på Esehuset, hvor han var afhængig af andres hjælp. Derfor var vi nødt til at træde ind i hans verden, lød det fra Birgit Kisbye, som beskrev, hvordan hun selv tilbød sig som sekretær for Peter.

– Jeg bankede på hans dør om morgenen, jeg var med til at får styr på hans papirer – og jeg sørgede for, at vi holdt nogle pauser i løbet af dagen, så Peter ikke følte sig så stresset. Og i takt med, at han fandt sig selv igen, fik vi stille og roligt lov til også at pudse hans briller og hjælpe ham med vasketøjet og den personlige pleje. Han fik det bedre på alle punkter i sit liv, fordi han fik sin værdighed igen, lød det fra Birgit Kisbye.

Forstå det indre kort

At der i høj grad brug for flere fagligheder i indsatsen over for mennesker med demens, slog også Kjeld Høgsbro fast i sit oplæg. Som professor på Institut for Sociologi og Socialt Arbejde på Aalborg Universitet har han bl.a. gennemført en undersøgelse af to socialpsykiatriske boenheder for mennesker med demens og set på, hvad det er for socialfaglige kompetencer, der skal i spil.

– Som socialpædagoger skal I ikke kun være underholdningsspecialister – I har en ganske væsentlig funktion i rehabiliteringen omkring disse borgere, fordi I kan være med til at fastholde hverdagens struktur og kompensere for alt det, der er gået tabt, sagde Kjeld Høgsbro.

Det handler bl.a. om at kunne være i stand til at handle ud fra borgerens egen situationsforståelse – også selvom mennesket med demens ofte

bevæger sig rundt i et fiktivt univers, hvor følelser og sindstilstande hurtigt skifter fra den ene yderlighed til den anden.

– Som fagprofessionelle skal I kunne læse signalerne og understøtte genkendelighed. Man kan godt sige, at mennesker med demens har et indre kort, der slet ikke stemmer overens med det terræn, de færdes i – og derfor er de afhængige af, at fagpersoner kan gennemskue det og være i stand til at handle ud fra borgerens egen opfattelse af virkeligheden. Faktisk lidt ligesom vi kender det fra småbørnspædagogikken, lød det fra Kjeld Høgsbro.

Når livet vendes op og ned

På scenen i Middelfart var også to mænd, der nok mere end nogen andre i salen kunne sætte ord på, hvad sygdommen demens har af personlige og praktiske konsekvenser. Ole Bondesen, hvis kone Bjørg fik diagnosen Alzheimers i 2014 – og tidligere intensivlæge Jens Hansen, som var midt i 50'erne, da han for godt to år siden fik demensdiagnosen.

– Min hverdag er fuldstændig forandret. Jeg har mistet min tidsforømmelse, jeg glemmer aftaler og faste rutiner som fx bare det at spise frokost – og dagligdags opgaver som at slå græs eller støvsuge har jeg rigtig svært ved, fordi min demensramte hjerne driller, så jeg ikke er i stand til at afstandsbedømme eller se, hvor langt jeg er nået, fortalte Jens Hansen.

Også Ole Bondesen satte ord på, hvordan sygdommen har vendt op og ned på hans tilværelse.

– Da Bjørg fik diagnosen Alzheimers, var hun 58 år og havde fuld gang i livet. I dag er hun en helt anden kvinde, og jeg kan have svært ved at genkende hende, selvom vi har været gift i 41 år. Min rolle som ægtefælle er blevet ændret til personlig hjælper, og min identitet som Ole er vendt helt på hovedet. Det værner jeg mig aldrig til, sagde han.

Begge mænd udtrykte glæde over, at billedet er ved at ændre sig, så der i dag ikke kun er fokus på sygdom, medicin og behandling – men også aktiviteter, samvær og livskvalitet.

– Jeg kan ikke udtrykke højlydt nok, hvor glad jeg er for, at socialpædagogikken kommer på banen – for det er der behov for. Vi bliver flere og flere yngre familier, der rammes af demens – og udfordringerne er enorme, fordi vores liv bliver fuldstændig forandret, når Alzheimers flytter ind som en uindbudt gæst. Og der er i høj grad brug for at sætte flere fagligheder i spil over for familier som vores, fortalte Ole Bondesen. ■

Hvidbog om demens og socialpædagogik

På konferencen i Middelfart udgav Socialpædagogerne en ny hvidbog om demens og socialpædagogik, der beskriver, hvordan socialpædagogikken kan styrke den tværfaglige indsats på demensområdet. I hvidbogen kan bl.a. du læse om:

- Paradigmeskiftet på demensområdet
- Introduktion til demens
- Livet med demens
- Demens og socialpædagogik

Hvidbogen samt et nyt magasin om demens og socialpædagogik kan downloades via www.kortlink.dk/q4es

DEMENS

Fokus på de liv, de har haft

Vi kan jo noget med relationen, os socialpædagoger – og det skal vi sætte i spil, lød det fra en af deltagerne på demenskonferencen

Af Malene Dreyer, mad@sl.dk

Foto: Nils Lund

Respekten for mennesket. Selvbestemmelsesretten og relationen til andre. Når socialpædagog Jim Rasmussen fra Plejecenter Snorrebakken i Rønne beskriver, hvad det er, han kan med sin faglighed i forhold til ældre og demensramte, dukker de klassiske socialpædagogiske værdier og redskaber op.

– Vi kan jo noget med relationen. Det handler om at gå til hinanden med ydmyghed, være nysgerrig på det andet menneske og kommunikere i øjenhøjde. Nogle gange er det kropssprog eller humor, der skal til. Man skal have tålmodighed, fx i en samtale hvor ordene nærmest er volapyk, der er det ikke altid ordene, der er det vigtigste, men samtalen i sig selv, siger han.

Jim Rasmussen er på plejecentret kendt som 'ham, der laver alt det sjove'. Han spiller musik, tager beboerne med på ture rundt på øen, spiller petanque, tager ud at cykle m.m. Aktiviteter, hvor sanserne kommer i spil.

Nogle gange arrangerer han besøg fra Erin-dringscentret, som har såkaldte erindringskasser med samlinger af historiske genstande, som kan sætte billeder og form på begreberne.

– Når beboerne sidder der med et redskab fra gamle dage, fx et vaskebræt eller en skoletavle, så får de en aha-oplevelse, og vi får et udgangspunkt for en snak om det liv, de har haft. Aktiviteterne skaber livsglæde og samvær om noget fælles.

Flere fagligheder i spil

Jim Rasmussen arbejder også på at styrke beboerne i relationen til andre mennesker.

– Det kan godt være svært at få venner på et plejecenter. Jeg kigger på hvem blandt beboerne, der har øje for hinanden, forklarer Jim Rasmussen og fortæller om, hvordan han inviterede en gruppe på fem mand, som havde god kemi sammen, på kaffe.

– Det kom der en klub ud af – de kalder det en studiegruppe, hvor de mødes hver uge og har et tema på programmet, fx 'Hvor tjente vi vores første krone henne?' – og så går snakken, fortæller han.

Det er tre år siden, Jim Rasmussen blev ansat i et projekt, hvor kommunen satser på socialpædagoger i ældreplejen. Han har både en fungerende rolle i hverdagens aktiviteter og en koordinerende rolle som bindeled og pædagogisk supervisor for personalegruppen.

I det bornholmske projekt lægger de vægt på at skelne mellem plejeopgaven og den socialpædagogiske opgave.

– Vi får en anden relation til de ældre, når vi holder det adskilt. Jeg indgår ikke i plejeopgaverne, og det giver en anden kontakt og relation til borgerne, forklarer Jim Rasmussen og uddyber:

– Det siger jeg i stor respekt for de andres arbejdsområde – for vi er lige vigtige. Vi bidrager med forskellige dele, og sammen slutter vi ringen omkring beboeren – som er kerneydelsen. Jeg kan nogle gange bane vejen med en anden tilgang, fx hvis en beboer ikke vil i bad, så kommer jeg med et skævt smil, som nogle gange kan løse en fastlåst situation op. ■

Du kan læse eksempler på, hvordan tre andre deltagere forholder sig til socialpædagoger på ældreområdet på www.kortlink.dk/lq63z

INTERNATIONALT

Vi har brug for hinanden

Internationalt samarbejde socialpædagoger imellem giver god mening og er mere nødvendigt nu end længe, siger AIEJI-præsident Benny Andersen forud for den kommende uges verdenskongres

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Foto: Ricky John Molloy

Socialpædagogikken er den eneste profession, der altid er på borgerens side. Vi tager altid udgangspunkt i borgeren og ikke systemet. Vi er socialpædagoger og ikke socialarbejdere – glem aldrig det

Claude Pahud, æresmedlem, AIEJI

Nej, solidaritet er ikke gået af mode, og nej, det er international solidaritet heller ikke – og der er måske mere brug for den nu end længe i en tid, hvor polarisering og social ustabilitet føles meget nærværende for mange millioner af mennesker. Alene derfor giver det rigtig god mening at involvere sig i internationalt arbejde i en organisation som AIEJI, den verdensomspændende organisation for socialpædagoger.

Men det er ikke bare solidaritet og samarbejde for 'godhedens' skyld. Der ligger en stor styrke og en enorm læring i samarbejdet, som kan bruges i det daglige arbejde hjemme på botilbuddet eller værestedet.

Sådan siger AIEJI's præsident og formand for Socialpædagogerne Benny Andersen forud for AIEJI's 19. verdenskongres, der finder sted i dagene op til påske i den brasilianske by Campinas i delstaten São Paulo.

– Enhver, der har været en del af AIEJI's arbejde og fx deltog, da kongressen for otte år siden var i København, ved, at det giver et stort mentalt *boost* at møde og dele viden med socialpædagoger fra andre lande. Alle forskelligheder til trods bliver man bestyrket i sit fag – og der ligger en enorm styrke i oplevelsen af den fælles faglighed. Det er stort at føle det der globale kollegaskab, fordi det ikke kun handler om at se sig selv som del af en større flok af fagpersoner, men også om at kunne fornemme den enorme rækkevidde, socialpædagogik har som fag og metode over hele verden – hvor meget det betyder for så mange mennesker på så mange forskellige måder, siger Benny Andersen,

der blev valgt til AIEJI-præsident i Uruguay i 2005 og genopstiller på kongressen i Brasilien.

Det politiske fag

Muligheden for at møde kolleger fra hel verden bliver der igen i Campinas, hvor arrangørerne AEESP venter omkring 600 deltagere – denne gang med mange repræsentanter fra de sydamerikanske lande.

AEESP er det regionale forbund for socialpædagoger i São Paulo-delstaten, og kongressen holdes på universitet i Campinas.

Fra Danmark deltager bl.a. repræsentanter fra en håndfuld arbejdspladser, der skal holde oplæg om deres arbejde på forskellige socialpædagogiske felter (se tekstboks).

Det socialpædagogiske arbejde i Brasilien og i Syd- og Mellemamerika i øvrigt har en stærk politisk profil, og det afspejler sig også i programmet for den kommende kongres. Hovedtaleren, italienske Marco Marchioni, der indleder kongressen den 10. april, har overskriften 'Socialpædagogers politiske rolle' på sit indlæg. Marchioni har i mange år beskæftiget sig med social aktivisme på både lokalt og nationalt plan. Og senere følger oplæg om bl.a. 'kvinders rolle i den demokratiske rettighedskamp og sociale forandringer' og 'den etiske forpligtelse til sociale forandringer'.

– Det kan da godt lyde lidt bastant for os her i Danmark, men i mange lande er det socialpædagogiske arbejde tæt knyttet til en kamp for basale rettigheder og hænger sammen med fattigdomsbekæmpelse og menneskeret på en mere direkte måde, end vi er vant til, siger Benny Andersen.

– Men jeg mener jo også, at vi som socialpædagoger i Danmark er politiske i vores arbejde. Det kan ikke være anderledes, fordi vi udfører det arbejde, vi nu gør, for og med de mennesker, vi nu gør. Så hvis man stopper lidt op og tænker efter, så er der mange paralleller. Fx ser vi jo i de her år, hvordan der bliver sat spørgsmålstegn ved nogle af de grundlæggende rettigheder, udsatte borgere har – og det er da en kamp, vi har en vigtig rolle i, siger Benny Andersen.

– Jeg talte her op til kongressen med Claude Pahud, en af socialpædagogikkens store tænkere.

Han er æresmedlem af AIEJI – 93 år og ufattelig skarp. Han sluttede vores lange samtale af med at sige: 'Socialpædagogikken er den eneste profession, der altid er på borgerens side. Vi tager altid udgangspunkt i borgeren og ikke systemet. Vi er socialpædagoger og ikke socialarbejdere – glem aldrig det'.

Forandret – og det samme

I den forløbne kongresperiode – siden kongressen i Luxembourg i 2013 – har AIEJI bl.a. haft fokus på arbejdet med uledsagede flygtningebørn – et felt, som giver rigtig god mening i AIEJI-regi.

– Dels fordi flygtningeproblemet jo er globalt, og det moralske ansvar for disse børn bør være et, vi er fælles om. Og dels fordi det taler lige ned i AIEJI's DNA, siger Benny Andersen.

Han hentyder til AIEJI's historie, som startede i de tidlige 1950'ere med en fælles indsats for de tusindevis af europæiske børn, der efter Anden Verdenskrig var blevet forældreløse.

– Meget er jo heldigvis forandret siden dengang, men de etiske spørgsmål og mange af de problemer og udfordringer, vi står over for som socialpædagoger, er stadig de samme som dengang. Og borgernes – det enkelte menneskes – behov er helt grundlæggende de samme. Men vi håndterer det forskelligt i hverdagen i de rammer, vi nu har hver især, og netop derfor kan vi lære noget af hinanden, konstaterer Benny Andersen.

– I den forløbne periode har vi i AIEJI-regi også haft fokus på psykiatri-området, og det er jo i den grad også i fokus herhjemme. AIEJI-projektet bliver præsenteret på kongressen og bygger på erfaringer fra Danmark og seks andre lande. Og sådan er der en række muligheder for at kæde sin danske faglighed sammen med erfaringerne i andre lande. Det er givende for alle parter og helt centralt i AIEJI-samarbejdet, siger Benny Andersen.

Han peger på, at det og projektet om de uledsagede flygtningebørn har været med til at definere forbundets kurs på de to områder, ligesom AIEJI's arbejde med handicaprettigheder har det, og at organisationens arbejde med 'The Common Platform', en fælles faglig platform, var et afgørende input, da indholdet på den nye pædagoguddannelse for nogle år tilbage skulle defineres.

– Og i den kommende periode vil AIEJI have fokus på etik i socialpædagogisk arbejde og på at flere dele af vores arbejde bliver varetaget af private aktører, og så vil der være fokus på socialpædagoger og demens. Og det er jo alt sammen vældig aktuelt i dansk kontekst, siger Benny Andersen.

På den led mener han også, at det internationale samarbejde kan give god mening i det daglige

arbejde på værestedet, botilbuddet, aflastningshjemmet eller hvor man nu arbejder:

– Det går jo ofte meget hurtigt i hverdagen, og så kan det være svært at føle overskud til at orientere sig internationalt. Men gør man det, er der masser af energi og læring at hente i det. Alene det at skulle definere sin egen faglige indsats og 'præsentere' den for andre skærper den faglige opmærksomhed på arbejdspladsen. Prøv bare at spørge på de arbejdspladser, der fx har lavet oplæg og workshops i AIEJI-regi, siger Benny Andersen. ■

Du kan læse mere om AIEJI-kongressen i Socialpædagogen nr. 07/2017, der udkommer 19. maj.

SPYDSPIDS Socialpædagogernes formand Benny Andersen har siden 2005 været præsident for AIEJI.

Fire danske workshops på AIEJI-kongressen

- Janne Lambert Müller og Flemming Klein fra Socialpædagogernes aflastningsnetværk om deres erfaringer med fagligt netværksarbejde og betydningen for den faglige identitet.
- Helle Heglund og Jakob Obdrup fra fagligt netværk for tilsyns- og familieplejekonsulenter holder oplæg om deres arbejde med plejefamiliernes motivation til at skabe forandringer.
- Anette Hune Jørgensen og Hans Jørgen Jacobsen fra fagligt netværk om domfældte udviklingshæmmede fortæller om arbejdet med motivation og inklusion som vej ud af kriminaliteten.
- Trine Julin Johnsen og Inger Elton fra aflastningsnetværket holder oplæg om arbejdet med social kapital, inklusion og samskabelse blandt de børn og unge, der kommer på Granbohus.

FAMILIEPLEJERE

Minister i kursændring om godkendelse

Først ville socialminister Mai Mercado lade alle plejefamilier godkende af Socialtilsynet – men nu vil hun undtage netværksplejefamilierne. Forkert og unødvendigt, mener Socialpædagerne

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
og Jens Nielsen, jni@sl.dk

Først ville socialminister Mai Mercado (K) lade alle konkret godkendte plejefamilier (se boks) godkende af Socialtilsynet – også de plejefamilier, der nu er konkret godkendte af deres kommune. Og den melding vakte glæde hos Socialpædagerne.

Baggrunden for ministerens udmelding er en konkret sag fra Odense, hvor en konkret godkendt plejefamilie er blevet politianmeldt for mistanke om fysisk og psykisk vold mod plejebørnene.

– I dag er det jo en mulighed, at kommunerne selv kan gå ind og godkende plejefamilierne. Det er faktisk det, der er sket i det her tilfælde, og der lægger jeg op til en drøftelse med partierne, hvor det fremover skal være Socialtilsynet, som foretager disse godkendelser. Simpelt hen fordi Socialtilsynet har en større og bedre faglighed end kommunerne, sagde Mai Mercado til TV2 Fyn.

Men dagen efter kom der skår i glæden, da socialministeren ændrede mening og alligevel ikke ville lade netop slægts- og netværksanbringelserne omfatte af Socialtilsynets godkendelse. Efter hendes første melding havde en række kommuner reageret med at påpege, at det er afgørende for dem at kunne reagere hurtigt

og fx finde og godkende en netværksplejefamilie i akutte situationer, hvor en godkendelse gennem de sociale tilsyn kan tage op til 80 dage.

Og dagen efter havde ministeren altså skiftet mening.

Skuffende og forkert

Det ærgrer Socialpædagerne. Netværksfamilierne udgør ca. halvdelen af de konkret godkendte plejefamilier, så det er rigtig mange børn, det handler om – og kommunerne har i øvrigt andre muligheder for at finde akutte løsninger, påpeger Socialpædagerens næstformand Verne Pedersen.

– Det er fortsat godt, at ministeren vil lade flere godkendelser gå ind under Socialtilsynet. Men vi synes, at det er skuffende og en forkert kurs, hvis slægts- og netværksfamilierne ikke som udgangspunkt skal omfattes af det bedst kvalificerede faglige tilsyn. Børnene og de unge skal jo mødes med den rigtige faglighed, og det gælder altså også, hvis de skal være hos familie-medlemmer eller andre voksne i deres netværk – ikke mindst for at sikre, at barnet ikke skal udsættes for et nyt svigt, hvis det viser sig, at fx tante ikke kan magte opgaven, og barnet derfor skal flyttes igen, siger hun.

Verne Pedersen peger samtidig på, at de konkret godkendte plejefamilier udgør mere end en fjerdedel af samtlige plejefamilier.

– Når de udgør så stor en andel, er der al mulig grund til at lade Socialtilsynet stå for godkendelsen af dem også. Det er rigtig mange udsatte børns liv og skæbne, det her handler om, siger Verne Pedersen, som mener, at man ved at lægge de konkret godkendte familieplejere over i Socialtilsynet opnår bedre sikkerhed for, at både godkendelse og løbende tilsyn foregår på et ensartet, uvildigt og fagligt solidt grundlag.

– Vi ved godt, at flere kommuner har rigtig dygtige familieplejekonsulenter, der både godkender og fører tilsyn på et højt niveau, men vi mener ikke, at det er hensigtsmæssigt at lade det være op til den enkelte kommune at sikre dette. På samme måde synes vi ikke, at vi bare kan stole på, at kommunerne er i stand til at trække godkendelser tilbage, når vi ved, at mange kommuner mangler familieplejere, siger Verne Pedersen.

Andre muligheder

Til kommunernes indvending om, at der er behov for at kunne handle hurtigt, siger hun, at Socialpædagerne anerkender, at der er udfordringer i at lade Socialtilsynet stå for alle godkendelserne, og at bl.a. tidsfaktoren er helt central, når det handler om de akutte situationer.

Men hun peger på, at det for det første ikke bør stå i vejen for, at man sikrer det bedst mulige tilsyn, og at kommunerne for det andet har andre muligheder for

at kunne handle hurtigt samtidig med, at fagligheden er i orden:

– Vi har fra Socialpædagerne ofte peget på, at kommunerne bør oprette en form for akutfamilieplejerkorps, der kan træde til med det samme, når der behov for det. Plejefamilier, der er tæt på kommunen, er veluddannede og fagligt klædt på til at tage sig af netop de her børn. Det kan man med fordel gøre ved at trække på døgninstitutionerne, sådan som man fx har gjort det i Esbjerg, siger Verne Pedersen.

Her er akutfamilieplejerne i det daglige ansat på en døgninstitution, men kan springe til som familieplejer, når der er behov for det.

– Det sikrer høj faglighed i indsatsen over for det enkelte barn, giver den enkelte familieplejer et solidt bagland og støtte til at håndtere den akutte situation og giver samtidig en stor fleksibilitet for kommunen i forhold til de akutte sager, siger Verne Pedersen. ■

27 pct. konkret godkendte

De sidste nationale tal for anbringelser i konkret godkendte plejefamilier stammer fra 2013 og er opgjort af Ankestyrelsen. De konkret godkendte plejefamilier, i alt 2.384, udgjorde på det tidspunkt 27 pct. af samtlige godkendte aktive plejefamilier. Og af de plejefamilier, der var konkrete godkendte til at have børn i døgnpleje, udgjorde netværksfamilierne næsten halvdelen, nemlig godt 47 pct.

Det er kun i særlige tilfælde, at kommunen kan godkende en plejefamilie eller en kommunal plejefamilie som konkret egnet. Derudover har kommunerne mulighed for konkret godkendelse af barnets netværk som en slægts- eller netværksplejefamilie.

I runde tal koster en slægts- og netværksanbringelse kommunen 140.000 kr. i drift om året, mens en anbringelse i en almindelig familiepleje koster omkring 504.000 kr. om året. Tallene er gennemsnitstal for hele landet og stammer fra ministeriets egen Socialpolitisk Redegørelse 2016.

UNGE KRÆNKERE

Specialiseret behandling har gavnlig effekt

Børn med seksuelt grænseoverskridende adfærd har gavn af den indsats, de modtager på tre specialiserede behandlingssteder, viser ny erfaringsopsamling

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Udredning, psykologisk behandling, forældre- og familiesamtaler, meditation og rådgivning er nogle af de indsatser, som tre specialiserede behandlingssteder de sidste tre år har tilbudt i forhold til børn og unge med bekymrende eller krænkende seksuel adfærd.

De tre behandlingssteder er Projekt SEBA under Aalborg Kommune, Projekt JUNO under Aarhus Kommune og JanusCentret i København – og de har i perioden 2013-2016 været en del af projektet 'Børn og unge der krænker børn og unge', som med støtte fra satspuljen fik til opgave at sikre kvalificeret psykosocial behandling og støtte til denne gruppe børn og unge.

Projektet er en del af Overgrebspakken – og Socialstyrelsen har nu fået KORA til at samle erfaringerne fra projektet. Erfaringsopsamlingen viser, at børn med seksuelt grænseoverskridende adfærd tilsyneladende har gavn af den indsats, de modtager på de tre specialiserede behandlingssteder, og at kommunerne er tilfredse med

både udredning og behandling. Til gengæld visiterer kommunerne væsentligt færre børn og unge end forventet til behandlingsstederne.

Efterlyser større viden

Omkring hvert tredje seksuelle overgreb mod børn og unge begås af andre børn og unge under 18 år – og mange af disse overgreb finder sted på opholdssteder og døgninstitutioner.

I projektet har det vist sig, at langt de fleste klienter på behandlingsstederne er drenge med mange forskellige udfordringer. Størstedelen har været udsat for omsorgssvigt, to ud af tre har haft sociale problemer som fx skolefravær eller misbrug, og 60 pct. har en psykiatrisk diagnose.

En del af de børn, der har modtaget den specialiserede behandling, har oplevet en lille fremgang i deres trivsel efter forløbet.

På trods af, at kommunerne i projektet udtrykker tilfredshed med behandlingen og oplever, at samarbejdet fungerer godt, så efterlyser de generelt større viden om målgruppen for at styrke den tidlige opsporing, ligesom kommunerne også vurderer, at de skal klædes bedre på til at håndtere konkrete sager. ■

På www.kortlink.dk/q64k kan du læse et tema om unge krænkere fra *Socialpædagogen* nr. 8/2016 – og du kan finde KORA's erfaringsopsamling på www.kortlink.dk/q658

NOTER

Mindre behandling til patienter med skizofreni

Ny analyse af behandlingen af de cirka 5.000 patienter med skizofreni, som er både indlagt og i ambulante behandling i løbet af samme år, viser, at denne gruppe patienter får langt mindre behandling i psykiatrien end tidligere. Indlæggelsesdagene bliver færre og færre – mens antallet af ambulante besøg ikke stiger tilsvarende. Det skriver Momentum, KL's nyhedsbrev. Momentums analyse viser også, at varigheden af en gennemsnitlig indlæggelse blandt patienter med skizofreni er faldet fra 40 dage i 2007 til 27 dage i 2015. Ifølge formand for SIND, Knud Kristensen, viser tallene, at der er blevet flere af de såkaldte svingdørspatienter, som bliver udskrevet for hurtigt og dermed oftere må indlægges igen.

tln

Nyt pædagog-videnskabeligt tidsskrift

'Forskning i pædagogers profession og uddannelse' – det er titlen på et nyt videnskabeligt tidsskrift, der som navnet antyder zoomer ind på pædagogernes arbejde og uddannelse. Bag tidsskriftet står landets pædagoguddannelser, og det redigeres af to undervisere fra VIA UC, Line Togsverd og Jan Jaap Rothuizen. 'Pædagogik er altid knyttet til værdimæssige spørgsmål om, hvad vi vil med pædagogik og med de pædagogiske opgaver. Netop derfor er det vigtigt at have en løbende diskussion af, hvad det pædagogiske er', siger Line Togsverd i forbindelse med det første nummer. Tidsskriftet skal udkomme digitalt to gange om året og er gratis og tilgængeligt via www.tidsskrift.dk. Temaet i det første nummer har fokus på 'at få øje på det pædagogiske'.

jni

Inklusionsforløb kræver bred indsats

Hvis udsatte borgere som fx kontanthjælpsmodtagere med psykisk sygdom eller sociale problemer skal inkluderes på de kommunale arbejdspladser, kræver det klare rammer og retningslinjer. Det viser en undersøgelse fra SFI, der ser på, hvad der skal til for at skabe gode forløb for udsatte borgere, der er i virksomhedspraktik eller løntilskudsjob. SFI har besøgt en række kommuner, og de bedste resultater bliver fx opnået, når der er aftalt centrale retningslinjer mellem forvaltningen og FTR'erne, der betyder, at de lokale tillidsfolk bliver inddraget, og at forløbene ikke bliver en erstatning for faste stillinger. Borgerne skal selvfølgelig tilbydes forløb, der giver mening i forhold til deres ressourcer, og ledelsen på stedet skal tage ansvar for forløbene – og også for at stoppe dem, hvis de ikke fungerer.

jni

Orøstrand er nu Idrætsinstitution

Skole- og behandlingshjemmet Orøstrand er blevet certificeret til DGI-institution som et af de første døgntilbud i landet. Certificeringen giver Orøstrand ret til at kalde sig idræts-, lege og bevægelsesinstitution. At være certificeret idrætsinstitution betyder, at institutionen arbejder med at skabe balance mellem udfordring, fællesskab og sundhed – og at skabe sammenhængskraft mellem skole, fritidsliv og det frivillige foreningsliv. For at opnå certificeringen har hele personalegruppen været igennem seks kursusmoduler, hvor DGI har undervist. Forløbet tager afsæt i viden om, at idræt, leg og bevægelse har betydning for børns velvære, sundhed og læring.

mad

OK 2018

Banen kridtet op til forhandlinger

Der burde være plads til lønstigninger til de offentligt ansatte, lyder det fra Forhandlingsfællesskabets Anders Bondo Christensen. Det er der næppe, svarer KL, mens Socialpædagogernes Benny Andersen vil have fokus den attraktive arbejdsplads

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Selvom overenskomstforhandlingerne på de store offentlige områder først formelt starter i 2018, så er forberedelserne allerede gået i gang. Og repræsentanterne for offentligt ansatte lønmodtagere, der har slået sig sammen i Forhandlingsfællesskabet, har klare forventninger til forhandlingerne om løn- og ansættelsesvilkår for knap 600.000 offentligt ansatte – herunder 39.000 socialpædagoger.

– Nationalbankdirektør Lars Rohde siger, at der er plads i

økonomien til større lønstigninger. Vi har forventninger til, at det også kommer til at gælde vores områder – at vi får del i opsvinget, siger Anders Bondo Christensen, der er formand for Forhandlingsfællesskabet.

Og selvom ønsket om lønstigninger nok ikke får arbejdsgiverne til at klappe begejstret i hænderne, så er det vigtigt at huske på, at der også er fælles interesser, understreger formanden.

– Der er mange, der ser den danske model som en forhindring. Men jeg synes, vi skal have fokus på styrkerne og værdierne i den danske model. Og en af de styrker er, at vi sammen finder gode løsninger til gavn for arbejdspladsen og for borgerne, siger Anders Bondo Christensen.

Presset økonomi

Så er banen kridtet op – og svaret falder da også prompte fra Michael Ziegler, formanden fra KL's løn- og personaleudvalg.

– De faktiske forhold i kommunerne er, at økonomien er under pres og vil være det i de kommende år. Selvom det lykkes at få afskaffet det berømte

omprioreringsbidrag, så har vi i stedet for fået effektiviseringsprogrammet, der forudsætter, at kommunerne skal finde en halv mia. kr. om året gennem afbureaukratisering, siger han og fortsætter:

– Samtidig kommer der flere ældre, øget urbanisering, et stigende antal diagnoser og regeringens krav om offentlig vækst på 0,3 pct., der alt sammen lægger pres på økonomien.

Den kommunale lønudvikling har ligget over den generelle udvikling i de sidste 10 år, lyder det fra Michael Ziegler. Derfor skal det kommunale lønniveau tværtimod bringes i balance med udviklingen andre steder.

– Og det er ikke kommunal standardjammer – det er hårde realiteter, som vi må forholde os til, siger han.

Attraktive arbejdspladser

Der er dog også fælles interesser mellem offentligt ansatte og deres arbejdsgivere, understreger Michael Ziegler og peger på, at overenskomstforhandlingerne også skal have fokus på bedre lokale samarbejder på de enkelte arbejdspladser og

i MED-udvalgene, som fx skal fremme arbejdsmiljøet.

For Socialpædagogernes formand Benny Andersen bør fokus i forhandlingerne være på attraktive arbejdspladser, der skal sikre, at offentligt ansatte kan lykkes med kerneopgaven. Her vil en reallønsstigning være 'en naturlig del, men ikke den eneste del' af et godt resultat, siger Benny Andersen:

– Udover attraktive lønvilkår vil vores fokus være på bl.a. kompetenceudvikling, arbejdsmiljø og balance mellem arbejdsliv og familieliv, siger Benny Andersen.

Hans forventning er, at man vil skele til de pæne lønstigninger på det private arbejdsmarked i de netop afsluttede overenskomstforhandlinger – men han opfordrer generelt til, at de konkrete krav udveksles mellem parterne og ikke i det offentlige rum.

– Ved at komme med meget kontante krav i medierne, tvinger vi modparten til tilsvarende kontante modsvar. Det kan risikere at forringe vores chancer for et godt resultat, siger Benny Andersen. ■

Konference i netværket tilsyns- og familieplejekonsulenter

Den 18. maj 2017 på Mødecenter Fabrikken i Odense

Paneldebat om familieplejekonsulenters rolle og funktion i fremtidens anbringelser
Det diagnosticerede liv v. Svend Brinkmann

Tilmeldingsfrist: 4. maj 2017

Yderligere oplysninger og tilmelding: www.sl.dk

PSYKIATRI

Nyt forslag i spil

Opret specialiserede psykiatriske sygehusafdelinger til særligt udsatte psykisk syge med alvorligt misbrug, og giv botilbud for psykisk syge et generelt kvalitetsløft lyder opfordringen i et nyt fælles udspil fra bl.a. Socialpædagogerne

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

For nylig måtte regeringen trække et lovforslag om specialiserede socialpsykiatriske afdelinger tilbage efter massiv kritik fra bl.a. Socialpædagogerne, der pegede på, at

forslaget ville føre til alvorlige begrænsninger i psykisk syges rettigheder.

Nu forslår Socialpædagogerne sammen med syv andre organisationer, at der oprettes specialiserede psykiatriske sygehusafdelinger til særligt udsatte psykisk syge med alvorligt misbrug – og at regeringen samtidig tager initiativ til et generelt kvalitetsløft på botilbud for psykisk syge. De syv organisationer er Socialpædagogerne, Dansk Sygeplejeråd, Lægeforeningen, Dansk Psykiatrisk Selskab, Bedre Psykiatri, Danske Patienter, SIND og Ergoterapeutforeningen.

– Vi synes, det er meget værdifuldt, at vi i et fællesskab af pårørende, patienter og fagpersoner er blevet enige om et fælles udspil, hvor vi lægger

vægt på, at sikkerheden for medarbejderne går hånd i hånd med behandlingskvalitet og retssikkerhed for psykisk syge, siger næstformand i Socialpædagogerne, Verne Pedersen.

I det nye fælles udspil opfordrer organisationerne også regeringen til at tage initiativ til et generelt kvalitetsløft på de socialpsykiatriske botilbud for psykisk syge.

– De tragiske episoder, vi har oplevet i de seneste år, opstår jo i stor udstrækning, fordi de her borgere ikke får den behandling, de har behov for. Derfor er det utrolig vigtigt, at vi ser det i en helhed og ikke kun fokuserer på at oprette nye specialiserede psykiatripladser i sygehusregi – men også forbedrer de socialpsykiatriske botilbud. Vi ser

gerne, at politikerne er endnu mere ambitiøse i forhold til at forbedre behandling og vilkår for psykisk syge mennesker, siger Verne Pedersen.

Det fælles udspil er tænkt som inspiration til satspuljepartierne, der nu skal mødes og udarbejde et nyt forslag, der kan behandles i Folketinget efter sommerferien.

Den oprindelige aftale mellem partierne indholdt også en række andre elementer end det omstridte forslag om socialpsykiatriske afdelinger som fx kompetenceudvikling og faste læger på kommunale botilbud. Disse initiativer gennemføres som planlagt.

Læs det fælles udspil via www.kortlink.dk/q5e9

SELMORDSTRUUDE

Anbragte skal sikres den rigtige støtte

Anbragte børn og unge er markant overrepræsenteret, når det handler om selvmordsforsøg – styrk nu den faglige indsats, siger Socialpædagogernes næstformand

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Mere end hver fjerde af de 18-årige, der enten er eller har været anbragt uden for hjemmet, har forsøgt at tage deres eget liv. Det fremgår af en endnu ikke offentliggjort rapport fra SFI, skriver altinget.dk.

Børne- og socialminister Mai Mercado (K) har refereret tallene over for Folketingets socialudvalg, og over for altinget.dk bekræfter en af forskerne bag rapporten, at 28 pct. af de adspurgte 18-årige nuværende eller tidligere anbragte angiver, at de har forsøgt at begå selvmord, mens tallet for de ikke anbragte i undersøgelsen ligger på 5 pct.

Det tal kalder på handling og på en fagligt stærkt funderet indsats, mener Socialpædagogernes næstformand Verne Pedersen:

– Det er skræmmende tal, og de kalder på, at kommunerne kaster et kritisk blik på, hvordan og hvor de anbringer de udsatte børn.

Det handler om at arbejde ud fra solid faglig viden og om at have de rette tilbud, påpeger hun:

– Vi ved, at faglighed og målrettede tilbud er det, der skal til. Og så nytter det ikke noget, at man lukker fx specialiserede døgninstitutioner – eller at man ikke giver plejefamilier den fornødne uddannelse.

Også en af de SFI-forskere, der er med til at udarbejde forskningsrapporten, Rikke Fuglsang, peger på, at der er nogle indbyggede systemfejl i indsatsen:

– Det er tydeligt, at vi som system ikke hjælper de anbragte børn og unge godt nok. Der er

helt klart behov for en styrket indsats. For selvom der er mange, der gør en stor indsats, så er det tydeligvis ikke nok, siger hun til altinget.dk

Hun peger også på, at det ofte er de ting, der er årsag til anbringelsen, der gør børnene og de unge mere udsatte både i forhold til selvskadende adfærd og selvmordsforsøg.

Socialministeren har over for socialudvalget også oplyst, at ud af de 50 børn og unge, der begik selvmord i perioden 2009 til 2014, var syv af dem anbragt samme år, selvmordet blev begået.

SFI-rapporten udkommer senere på året. ■

Så spørg mig dog, hvad jeg synes!

Synspunkter

Bringes efter en redaktionel vurdering. Synspunkter må højst fylde 8.000 anslag.

Læserbreve

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurerende indhold kan afvises.

Læserbreve og synspunkter, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet.

Læserbreve og synspunkter sendes til redaktionen@sl.dk

FIT er et redskab til at inddrage fx den unge psykisk sårbare egne oplevelser af behandlingen og relationen direkte og på den måde sætte den unge helt centralt

Af Hannah de Leeuw, psykolog

Julie var 15 år gammel og ked af det. Julie var selvskadende, og hun skar sig i perioder dagligt. Nogle dage var hun meget trist og opgivende, og andre dage kunne hun være råbende og udadreagerende. Julie havde ikke nogen kontakt til sin familie. I forbindelse med en indlæggelse på psykiatrisk afdeling havde Julie fået en borderlinediagnose.

Jeg var psykolog på den afdeling, hvor Julie boede. På institutionen var der en psykodynamisk referenceramme. I det praktiske arbejde på afdelingen benyttede vi miljøterapi samt elementer af narrativ terapi og dialektisk adfærdsterapi. Det pædagogiske personale og jeg prøvede forskelligt for at hjælpe Julie ud fra disse tilgange.

Det var dog som om, at ligegyldigt hvad vi forsøgte, var Julie stadig trist og meget selvskadende. Vi var forvirrede og begyndte at tænke over, om der

mon var stillet den rigtige diagnose, eller om vi benyttede den forkerte behandlingstilgang. Burde Julie tale med psykiater? Var der tale om dybereliggende psykiatriske problemstillinger, som vi havde overset?

Der var noget, hun kunne

I et forsøg på at komme dette nærmere, gik jeg derfor ind til Julie. Hun fortalte, at hun følte sig ensom og alene. Hun fortalte, at selvskaden hjalp, når hun var rigtig ked af det.

Jeg stillede ved en tilfældighed nogle andre spørgsmål end dem, jeg hidtil havde stillet Julie. Til min store overraskelse begyndte hun pludselig at fortælle om en gang, hvor hun var på sommerlejr med sin gamle skole. Klassen var på besøg på en bondegård, og her havde hun fået lov at ride på en pony. Siden da havde Julie altid drømt om at gå til ridning.

Dette blev anledningen til, at vi kontaktede en rideskole, og Julie begyndte at gå til ridning. Hun talte meget gerne om den hest, som hun begyndte at ride på. Hesten kom hen til hende, når hun kom til rideskolen, og hun begyndte at blive opmærksom på, at der faktisk var noget af det, hun gjorde og kunne, som hesten godt kunne lide. Hun oplevede, at hun kunne knytte sig til et andet levende væsen. Hun begyndte at se sig selv som socialt kompetent, og

hun begyndte at koble dette til andre ting, der var vigtige for hende. Hun begyndte at tro på, at det kunne blive muligt for hende at få en veninde.

Brugerens feedback

Oplevelsen med Julie blev et vendepunkt for mig i min faglige udvikling. Jeg blev optaget af, hvor vigtigt det kan være at gøre noget andet, når den behandling, jeg tilbyder, ikke er virksom.

I samarbejdet med Julie, lod jeg hende guide mig langt mere i, hvad vi skulle tale om, end jeg tidligere ville have gjort. Jeg flyttede mit fokus væk fra det, jeg tidligere havde tænkt var de vigtigste redskaber i min profession, nemlig diagnoser og behandlingsmetoder. Mit fokus blev langt mere på relationen, kontakten og kommunikationen med Julie og på at se på om det, vi lavede sammen, var hjælpsomt for hende.

I min søgen efter mere viden omkring dette anderledes fokus stødte jeg på den amerikanske psykolog Scott D. Miller, der har beskæftiget sig netop med spørgsmålet om, hvordan vi kan have mere direkte fokus på de såkaldt 'nonspecifikke' faktorer som fx alliancen mellem behandleren og den behandlede, samt på effekten af behandlingen.

Scott D. Miller fandt, at det særligt var de nonspecifikke

faktorer, som bidrog til virksom behandling, med alliancen – eller samarbejdet – som den allervigtigste faktor. Scott D. Miller har sammen med en kollega udviklet to skemaer, som giver mulighed for at holde øje med effekten og samarbejdsalliancen på en systematisk måde.

Det blev tydeligt for mig, at disse skemaer og ideen om systematisk at inddrage klientens feedback ville give mig en mulighed for at måle og følge op på behandlingsindsatsen ud fra feedback fra de unge, jeg arbejdede med. Samtidig gav det mig et konkret redskab til at kunne interessere mig for, hvad de unge selv oplevede, de fik ud af den hjælp, de modtog. Jeg kunne finde ud af, hvad der skabte kvalitet, og hvad der virkede.

FIT i praksis

Den tilgang, som Scott D. Miller havde udviklet, hedder Feedback Informed Treatment (FIT).

FIT består af to korte evalueringsskemaer i hver session, nemlig ORS (Outcome Rating Scale) og SRS (Session Rating Scale). Med ORS måler man klientens oplevelse af effekten af behandlingen, og med SRS måler man løbende klientens oplevelse af alliancen (eller samarbejdet).

Når FIT anvendes i praksis, arbejder behandleren helt fra begyndelsen af samarbejdet med at skabe en tryk og sikker atmosfære, hvor den unge, beboeren eller klienten føler sig inviteret til åbent at vurdere oplevelser af både effekt og alliance. Der skabes helt fra begyndelsen en 'feedback-kultur' (ICCE Manuals on Feedback-Informed Treatment). Behandleren er opmærksom på at signalere, at den unges, beboerens eller klientens feedback er

Anvendelsen af FIT sikrer en meget direkte brugerinddragelse i tilrettelæggelsen af behandlingen, og den unges, beboerens eller klientens stemme bliver det centrale fokus

vigtig, tages alvorligt og vil blive mødt positivt og imødekomende. Et eksempel:

Svært at være alene

Mette var en 16-årig pige, som var flyttet ind på den afdeling, hvor jeg arbejdede. Hun skar i sig selv, og i perioder havde hun spiseforstyrret adfærd med opkastninger. Hun var normalvægtig. Hun kunne få angstanfald og havde i perioder svært ved at falde i søvn. Hendes skoleforløb havde været temmelig afbrudt, og hun havde endnu ikke taget 9. klasses afgangseksamen. Mettes kontakt til sin familie var meget sporadisk.

Ved vores første samtale beder jeg Mette om at udfylde ORS skemaet. Mette får et træt udtryk og siger, at hun ikke gider blive vurderet. Jeg fortæller hende, at ideen med skemaet ikke er en vurdering af hende. Det vil i stedet kunne hjælpe os med at holde fokus på det, hun ønsker sig vores hjælp til samt om det, vi gør, er hjælpsomt eller ej. Mette udfylder herefter ORS.

Mettes samlede score ligger på 16. En score på 16 ligger væsentlig under det kliniske cut-off (på 28 for unge), hvilket kan signalere, at den unge er forpint.

Jeg fortæller Mette, at jeg kan se, at hun scorer lavt på det spørgsmål, der har med hende selv at gøre og også i forhold til dem, der står hende nær. Hen-

des score i forhold til hendes sociale liv er lidt højere, men stadig i den lavere ende.

– Det ser ud til, at du ikke har haft det særlig godt den sidste uge, siger jeg.

Mette bekræfter dette og fortæller, at hun har skåret sig flere gange. Hun synes, det er rigtig svært at være alene. Det går bedre, når hun ses tit med sin kæreste. Mette giver dog udtryk for, at hun gerne ville kunne være lidt alene uden at være nødt til at skære sig. Herefter taler vi om, at hun har scoret lavt på spørgsmålet, som handler om hendes nære relationer. Mette fortæller, at hun ked af, at hun ikke ser sin mor så tit. Mette fortæller også, at hendes mor for et års tid siden forsøgte at begå selvmord.

Mor og skolen

Før vi skal til at afrunde, spørger jeg Mette, hvad der generer hende allermest. Til dette svarer Mette, at hun ikke ser sin mor, og at hun så gerne vil se hende. Resten af samtalen bruger vi på at tale om, hvilke tidligere erfaringer Mette har haft med at se sin mor. Vi aftaler at arbejde på kontakt til mor.

Da der er fem minutter tilbage, beder jeg Mette udfylde SRS skemaet. Mette scorer 31 – en score, der befinder sig noget under SRS cut-off, som ligger på 36. Dette kan betyde, at der er noget i vores samarbejde, som

ikke har været helt, som Mette kunne ønske det.

Jeg fortæller Mette, at det ser ud til, at der er noget, vi kan gøre bedre næste gang. Jeg kan se, at Mettes svar på spørgsmålet om 'mål og emner' er i den lave ende. Mette giver udtryk for, at vi ikke fik talt om, hvordan det gik med hendes skole, og at hun ikke rigtig har kunnet klare så meget skole på det sidste, og at hun gerne vil mere i skole. Vi aftaler så at sætte fokus på Mettes skole næste gang, vi mødes.

Direkte brugerinddragelse

Ovenstående case illustrerer forhåbentlig, at jeg igennem hele samtalen er opmærksom på, hvad Mette gerne vil tale om og har brug for vores hjælp til. Anvendelsen af FIT sikrer dermed en meget direkte brugerinddragelse i tilrettelæggelsen af behandlingen, og den unges, beboerens eller klientens stemme bliver det centrale fokus.

Som det fremgår i en evalueringsskemaer i hver session, nemlig ORS (Outcome Rating Scale) og SRS (Session Rating Scale). Med ORS måler man klientens oplevelse af effekten af behandlingen, og med SRS måler man løbende klientens oplevelse af alliancen (eller samarbejdet).

Som det fremgår i en evalueringsskemaer i hver session, nemlig ORS (Outcome Rating Scale) og SRS (Session Rating Scale). Med ORS måler man klientens oplevelse af effekten af behandlingen, og med SRS måler man løbende klientens oplevelse af alliancen (eller samarbejdet).

Som det fremgår i en evalueringsskemaer i hver session, nemlig ORS (Outcome Rating Scale) og SRS (Session Rating Scale). Med ORS måler man klientens oplevelse af effekten af behandlingen, og med SRS måler man løbende klientens oplevelse af alliancen (eller samarbejdet).

FIT er godkendt som evidensbaseret praksis både i USA og Danmark. Socialstyrelsen anbefaler implementeringen af FIT inden for flere områder. FIT anvendes i hele Skandinavien i forhold til børn, unge, voksne samt inden for familiebehandling, døgnbehandling, psykiatri og socialpsykiatri. ■

Læs artiklen 'FIT fanger problemerne i opløbet' i Socialpædagogen via www.kortlink.dk/pqst

Lyt til de pædagogisk uddannede og prioriter psykiatrien

Af Jann Sjursen

Da medierne skrev om det meget omtalte lovforslag om oprettelse af 150 socialpsykiatriske pladser som et *quick fix* for at undgå flere drab på personale på botilbud, så var

det påfaldende, at de socialpædagogfaglige argumenter og pointer ofte blev udeladt. Forslaget rummede en række nye muligheder for at iværksætte tvangsforanstaltninger – fx anbringelse og tilbageholdelse uden samtykke samt undersøgelse af patientens hjem og ejendele uden om de procedurer, der ellers gælder for tvang i psykiatrien.

Derfor mødte forslaget stor og bred modstand blandt fagfolk og psykiatriorganisationer. Lovforslaget er heldigvis trukket tilbage, men der arbejdes på et revideret forslag, da satspuljeaftalen stadig står.

FOA er en af de skarpeste fortalere for det trukne lovforslag – eksemplificeret ved formandens tweet om, at når lovforslaget trækkes tilbage, så er det 'at trække tæppet væk under forebyggelsen af flere drab på de socialpsykiatriske bosteder'. Alt imens flere fagfolk peger på, at flere tvangsforanstaltninger og begrænsninger i de sindslidendes udfoldelsesmuligheder netop ikke er løsningen. De bakkes bl.a. op af SFI, som for nylig har lavet en forskningsrapport, der viser, at det snarere er de pædagogiske metoder, der kan være med til at modvirke vold.

Forslaget om de specialiserede socialpsykiatriske afdelinger tager ikke fat på nogle af de mere grundlæggende problemer i psykiatrien, som også har været med til at føre til vold og drab på botilbud – herunder for tidlige udskrivninger og for ringe muligheder for at tilbyde behandling til mennesker med dobbeltdiagnoser. Lettere adgang til brug af tvang er et forsøg på et *quick fix*, fordi der netop ikke er taget hånd om de grundlæggende problemer i psykiatrien.

Der har været fem sager i perioden 2012-2016, hvor en beboer på et psykiatrisk botilbud har dræbt en medarbejder. Hver eneste af de sager er en sag for meget – selvfølgelig. Men hvad der ofte overses er, at sagerne også har store konsekvenser for alle med en psykisk sygdom. Når overskrifterne i dagbladene fx har lydt 'det kan være livsfarligt at arbejde på socialpsykiatriske bosteder', så giver det indtryk af, at alle mennesker med psykiske lidelser er potentielt livsfarlige. Det er heldigvis ikke tilfældet.

Noget må der gøres på psykiatriområdet. Det er alle enige om. Men i stedet for forsimplede løsninger som indførelse af nye magtbeføjelser over for mennesker med sindslidelser, bør man lytte til jer, de fagfolk på psykiatriområdet, der er uddannede til at udføre arbejdet i psykiatrien, og som hver eneste dag gør sig erfaringer på området.

Mange organisationer på området er i løbet af det seneste halve års tid – i forbindelse med den politiske proces om forebyggelse af vold på botilbud – kommet med gode og gennearbejdede forslag, der reelt vil forbedre psykiatrien og mindske volden. Lad os lytte til dem og jer, og give de stemmer plads og vægt i debatten.

Der er snarere brug for en generel opprioritering af området og en mere passende allokering af ressourcer, end der er brug for ny lovgivning. Hvis de ansatte i psykiatrien har et godt arbejdsmiljø, gode muligheder for faglig udvikling og tilstrækkelige ressourcer, er det mere effektivt i forhold til at nedbringe vold og trusler, end muligheden for tvangsforanstaltninger er. ■

Jann Sjursen er formand for Rådet for Socialt Udsatte.

- Har du talt med dine FOA-kolleger om det nye lovforslag, og spurgt dem, om de er enige i FOA's udmeldinger – er det virkelig flere tvangsforanstaltninger, de anser som løsningen?
- Hvordan kan I, de pædagogisk uddannede fagfolk, få en klarere stemme og bringe mere faglig pondus med ind i debatten?

Deltag i debatten på socialpaedagoger.dk/prik